

PODNĚTY K REVITALIZACI POZEMKŮ FZŠ O. CHLUPA

ANALÝZA NABÍDKY PRO HRU
A AKTIVITY DĚTÍ

KONCEPČNÍ NÁVRH FUNKČNÍHO
A PROSTOROVÉHO ŘEŠENÍ

S PARTICIPATIVNÍM ZAPOJENÍM
BUDOUCÍCH UŽIVATELŮ

PODNĚTY K REVITALIZACI POZEMKŮ FZŠ O. CHLUPA

**ANALÝZA NABÍDKY PRO HRU A AKTIVITY DĚTÍ
A KONCEPČNÍ NÁVRH FUNKČNÍHO A
PROSTOROVÉHO ŘEŠENÍ
NA ŠKOLNÍCH POZEMCÍCH FZŠ OTOKARA
CHLUPA, PRAHA 13,
S PARTICIPATIVNÍM ZAPOJENÍM BUDOUCÍCH
UŽIVATELŮ**

Objednatel:

Rada rodičů FZŠ Otokara Chlupa
Praha 13

Zhotovitel:

Město přátelské k dětem, z. s.
IČ: 04393864
Ve Struhách 1017/4, 16000 Praha 6

Autoři:

Ing. Iva Hejzlarová
Ing. arch. Mirjana Petrik, PhD.

Kontakt:

Email: iva@mestopratelskekdetem.cz
Tel: +420 776 868 078

Datum:

duben, 2022

**Projekt probíhal ve spolupráci s FZŠ Otokara Chlupa
a s participativním zapojením stávajících a budoucích
uživatelů - personálu a žáků školy.**

OBSAH

1. ÚVOD	7
• Záměr	7
• Podklady	7
• Postup prací	7
• Současný stav	7
2. ANALYTICKÁ ČÁST	11
A. Analýza současného využití	11
B. Hodnocení současného stavu	13
C. Definování potřeb budoucích uživatelů	16
3. NÁVRHOVÁ ČÁST	23
A. Popis navrhovaného řešení	24
B. Centra pro pobyt a výuku	25
C. Prostor pro družinu	31
D. Sportovní plochy	35
E. Volný čas	36
F. Materiálové řešení	37
G. Zeleň	38
4. PŘÍLOHA 1 - WORKSHOPY	43
5. PŘÍLOHA 2 - DOTAZNÍK	51

1. ÚVOD

ZÁMĚR

Záměrem FZŠ Otokara Chlupa, Praha 13 je revitalizace školních pozemků, č. p. 3097/1 (výměra 5213m²) a 2060/29 (výměra 11573m²) kat. úz. Praha Stodůlky.

Úprava pozemku v okolí školy je vždy komplexním úkolem a návrh směřuje k tomu, aby zahrada dobře plnila celou řadu funkcí. Revitalizované pozemky školy přirozeně povedou žáky k poznání přírody a jejích zákonitostí, důraz je kladen na **rozšíření možností a zázemí pro vzdělávání venku umístěním venkovních učeben s variabilním využitím**. Kromě umístění prvků pro posezení bude pamatováno na **prostor pro volnou hru, pro kolektivní hry, pro aktivní pohyb i pro klid a odpočinek**, který může být využíván nejen družinou, ale i při výuce nebo v rámci sportovních a jiných kroužků.

Dokumentace je zpracována na úrovni analytické studie a koncepčního návrhu. **Cílem je zejména definovat cílové funkční a prostorové uspořádání, ale také poskytnout podklad pro rozhodování o etapizaci opatření.** Studie je tedy koncepčním materiálem, který má posloužit jako komplexní podklad pro postupnou revitalizaci pozemků FZŠ Chlupa a předejít tak nekonceptním zásahům, které by naplnily jen částečné požadavky bez vize rozvoje lokality jako celku.

Studie může dále posloužit jako podklad pro grantové žádosti, pro navazující projekční práce, ale obsahuje i podněty pro dílčí práce, které mohou být realizovány okamžitě z přímé iniciativy budoucích uživatelů. Studie definuje hranice a náplň místa, je tedy možné vytvářet na školních pozemcích drobné zásahy, které jsou v souladu s cílovou vizí revitalizované zahrady a v daných prostorových a funkčních mantinelech.

POSTUP PRACÍ

V první fázi projektu byla provedena analýza stávajícího využití pozemků, nabídky pro hru a aktivity dětí a identifikace potřeb a přání žáků i provozních potřeb školy dle metodiky Města přátelského k dětem. Tato zahrnovala rozhovory s vedením školy a učiteli, analytické workshopy se žáky 1. stupně k zajištění vstupních dat, kvalitativní průzkum on-line dotazníkem a kvalitativní ověření dat prostřednictvím plánovacích workshopů se žáky z 1. i 2. stupně a prezentace výstupů učitelům a následné diskuze.

V druhé fázi projektu byl zpracován návrh koncepce funkčního a prostorového řešení daných pozemků.

PODKLADY

Terénní průzkumy

V rámci terénních průzkumů bylo provedeno zhodnocení stávajících herních a technických prvků a stávající zeleně.

Bylo provedeno pozorování v terénu s cílem zmapovat stávající využití prostoru. Pozorování v lokalitě se zaměřilo na mobilitu územím, pozorování typů uživatelů a jejich způsobů trávení času v místě.

Dále proběhla konzultace s vedením FZŠ.

Analytické workshopy

- 4.C František Žák: 23 žáků
- 3.D Věra Matzenauerová 25 žáků

Dva analytické workshopy se žáky 1. stupně a rozhovor s učiteli poskytly data k sestavení on-line dotazníku.

Dotazníkové šetření

K doplnění potřebných podkladů byla realizována participace s uživateli školních pozemků skrze dotazníkové šetření, speciálně navržené pro různé věkové kategorie (děti mladšího, děti staršího školního věku, učitelé). Šetření se zaměřilo na sběr dat o míře současného využití území, na vnímání a hodnocení současného stavu a na jejich přání a potřeby s ohledem na budoucí úpravy. Následně proběhla analýza získaných dat a analýza potřeb.

- Dotazník proběhl v červnu 2021 online formou a byl distribuován za pomoci FZŠ.
- Šetření se zúčastnilo 50 zaměstnanců školy a 387 dětí.
- Detailní výstupy Dotazníkového šetření viz příloha 01.

Plánovací workshopy

- 3.C Hana Srdínková: 19 žáků, 20 žáků
- 7. ročník Jana Knappová: 24 žáků

Na podzim 2021 proběhly 4 plánovací workshopy zaměřené na ověření získaných dat a zároveň získání podnětů a zapojení žáků do návrhové části studie. V prvním workshopu žáci navrhovali vybraný prostor, v druhém se soustředili na návrh konkrétního prvku. Žáci druhého stupně navíc doplnili sebraná data o analýzu a návrhy celého pozemku z perspektivy starších dětí.

SOUČASNÝ STAV

FZŠ O. Chlupa se nachází uvnitř vnitrobloku sídliště Nové Butovice tvořeného převážně veřejně přístupným prostorem, ve kterém se střídají plochy zeleně se zpevněnými plochami komunikací a parkovišť. V okolí školy se nachází množství ploch nediferenciované, nepříliš udržované zeleně.

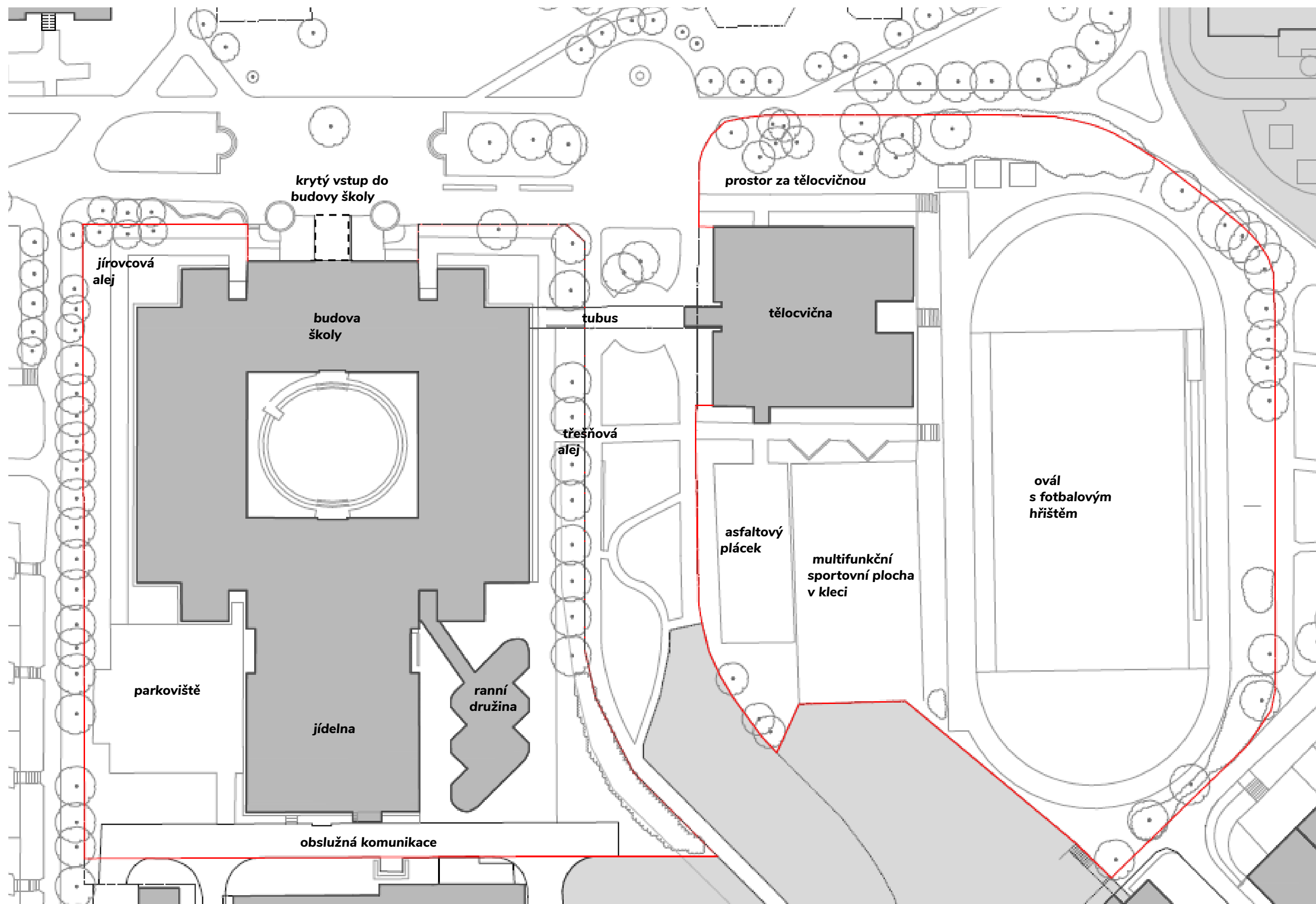
Veřejná prostranství v okolí školy jsou postupně revitalizována městskou částí za umístění nových povrchů a pobytových prvků, ale bez proměny prostorového a funkčního uspořádání ploch. Konkrétně v době práce na studii došlo ke kompletnímu předláždění prostoru před školou a umístění nových laviček.

Pozemky školy jsou ztvárněné ve stejném duchu jako okolní veřejný prsotor, jedná se o dvě plotem oddělené plochy zeleně a pěších komunikací v bezprostřední blízkosti školních budov. Prostor kolem budovy školy navíc obsahuje na jižní straně obslužnou komunikaci k jídelně a soukromým kancelářím a parkoviště pro zaměstnance školy. Pozemek kolem tělocvičny je rozlehlejší a je vybaven sportovními hřišti a běžeckým oválem. Plochy ale přesto nejsou nijak výrazně diferenciovány a přirozeně by mohly navazovat na okolní prostor, nebýt fyzického oddělení plotem a vyloučení z užívání veřejností.

Pozemky školy jsou obecně podudržované a nedostatečně vybavené pobytovými a herními prvky, zpevněné plochy včetně pryzových sportovních ploch jsou povšechně ve špatném stavu. Vzrostlá zeleň po obvodu pozemků je nespornou hodnotou území, sadovnická hodnota vzrostlých stromů je ale vlivem nedostatečné péstební péče v minulosti snížena. Na obou pozemcích se nacházejí zejména po obvodu keřové výsadby a v místech, kde nedošlo ke zmlazení, keře jsou již dávno za horizontem estetické přitažlivosti. V kombinaci s nálety stromů z keřových skupin vznikly přírodě blízké prvky tzv. městské divočiny s potenciálem využití pro environmentální výuku a po případných arboristických zásazích i s potenciální pobytovou a estetickou funkcí. V současné době keřové porosty působí neprostupně a hromadí se zde nepořádek, zejména ze strany obvodového plotu.

Architektonické a krajinářské nástroje mohou pomoci tento obtížně uchopitelný prostor lépe diverzifikovat a definovat jednotlivé prostory s jasněji definovatelnou funkcí. Toto jasně definované prostorově funkční uspořádání poslouží nejen k lepší čitelnosti prostředí, ale i k efektivnější správě a přiřazení třídy údržby a umožnění rychlých, koncepčně zakotvených intervencí a úprav.

STÁVAJÍCÍ SITUACE

Obr. 1 Stávající situace s vyznačením ploch pěších komunikací, přibližným zakreslením zeleně a červeně zvýrazněnými hranicemi školních pozemků

FOTODOKUMENTACE SOUČASNÉHO STAVU - POZEMEK KOLEM BUDOVY ŠKOLY

Obr. 2 Krytý vstup do budovy školy

Obr. 3 Vnitřní atrium

Obr. 4 Prostor kolem budovy školy typicky tvoří lineárně uspořádané plochy neudržovaného trávníku a živých chodníků doprovázené vzrostlými stromy

Obr. 5 Prostor se zámkovou dlažbou při jihovýchodním rohu školní budovy je příležitostně využíván jako provizorní venkovní učebna.

Obr. 6 Prostor u ranní družiny tvoří dlážděný povrch, travníková plocha, plocha k odkládání bioodpadu, od plotu je ohraničen vzrostlou keřovou skupinou.

Obr. 7 Zcela nevyužívaný prostor mezi jídelnou a ranní družinou

Obr. 8 Pozemek při západní fasádě budovy lemuje alej jírovců (za hranicí pozemku), nachází se zde stojan na kola.

Obr. 9 Parkoviště pro zaměstnance v jihozápadním rohu pozemku

Obr. 10 Obslužná komunikace v jižní části pozemku

FOTODOKUMENTACE SOUČASNÉHO STAVU - POZEMEK KOLEM TĚLOCVIČNY

Obr. 11 Veřejný prostor mezi budovami školy a tělocvičny, které v prvním podlaží spojuje tubus

Obr. 14 Družinou jsou využívány i sportovní plochy uvnitř běžeckého oválu.

Obr. 17 Terénní zlom mezi tělocvičnou a oválem je propojen schody nesplňujícími bezpečnostní standardy.

Obr. 12 Stávající pobytová zóna na jižní straně tělocvičny s výhledem na sportovní hřiště

Obr. 15 Na svahu mezi klecí a běžeckým oválem byly odstraněny vzrostlé stromy, prostor vyšlapán dle potřeb uživatelů, nezajištěný svah podléhá erozi.

Obr. 18 Svah a schody slouží ke hře dětí.

Obr. 13 Asfaltový plácek s plochou zeleně v zadní (jižní) části je využíván družinou, na pozadí (vlevo) klec s hřištěm na basketbal.

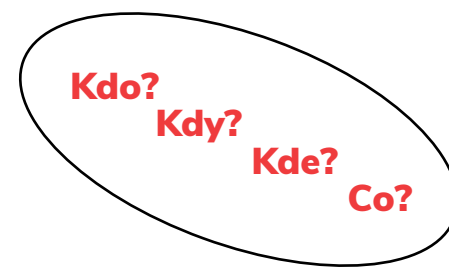

Obr. 16 Pás zeleně při východní hraně pozemků

Obr. 19 Zelený prostor za tělocvičnou se skupinou mladých stromů

2. ANALYTICKÁ ČÁST

A. ANALÝZA SOUČASNÉHO VYUŽITÍ

V rámci VÝUKY využívá zahradu pravidelně jen pětina respondentů z prvního stupně, na druhém stupni ještě méně. Využívány jsou obě zahrady, pozemek u tělocvičny je přirozeně navíc využíván pro výuku tělocviku, v zimním období se zahrada k výuce téměř nevyužívá.

Na prvním stupni zahrada slouží nejen pro výuku tělocviku, ale i aktivitám spojených s výukou všech předmětů, práce s kartičkami, pracovními listy, hry, aktivity ke stmelení kolektivu, vv apod. Na zahradě jsou nově umístěny ptačí budky k pozorování.

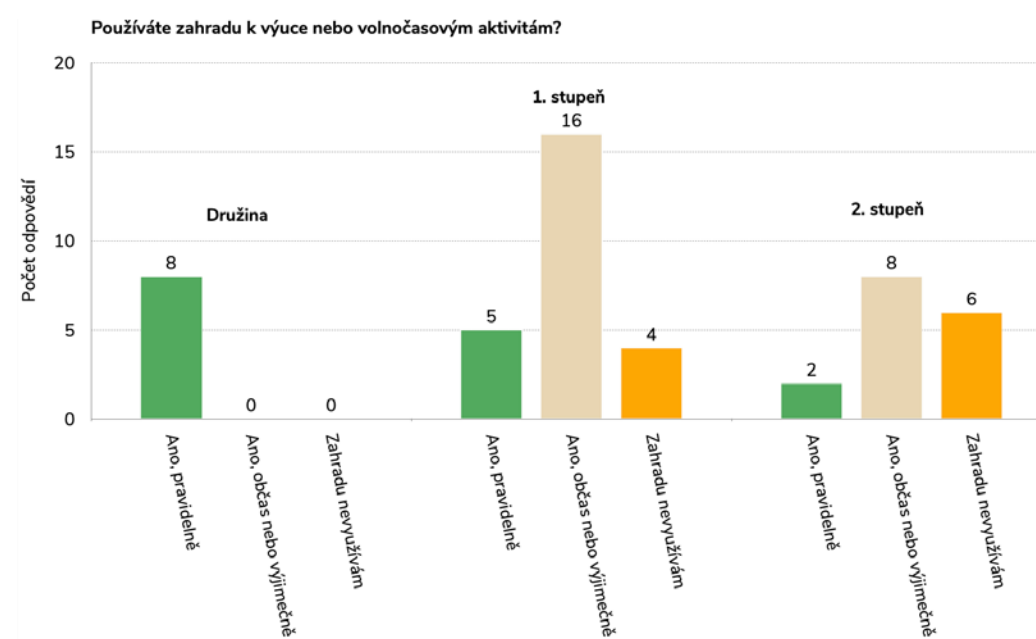
Na druhém stupni převažují sportovní a pohybové aktivity, dále zahrada občas poslouží pro výuku konverzace cizích jazyků nebo přírodovědných předmětů.

Důvody, kvůli kterým učitelé zahradu nevyužívají k výuce zahrnují **prostorové nedostatky** (chybějící venkovní učebna se stoly) i **problémy v organizaci výuky** (chybí čas na přesun), ale i **zdravotní důvody - alergie**.

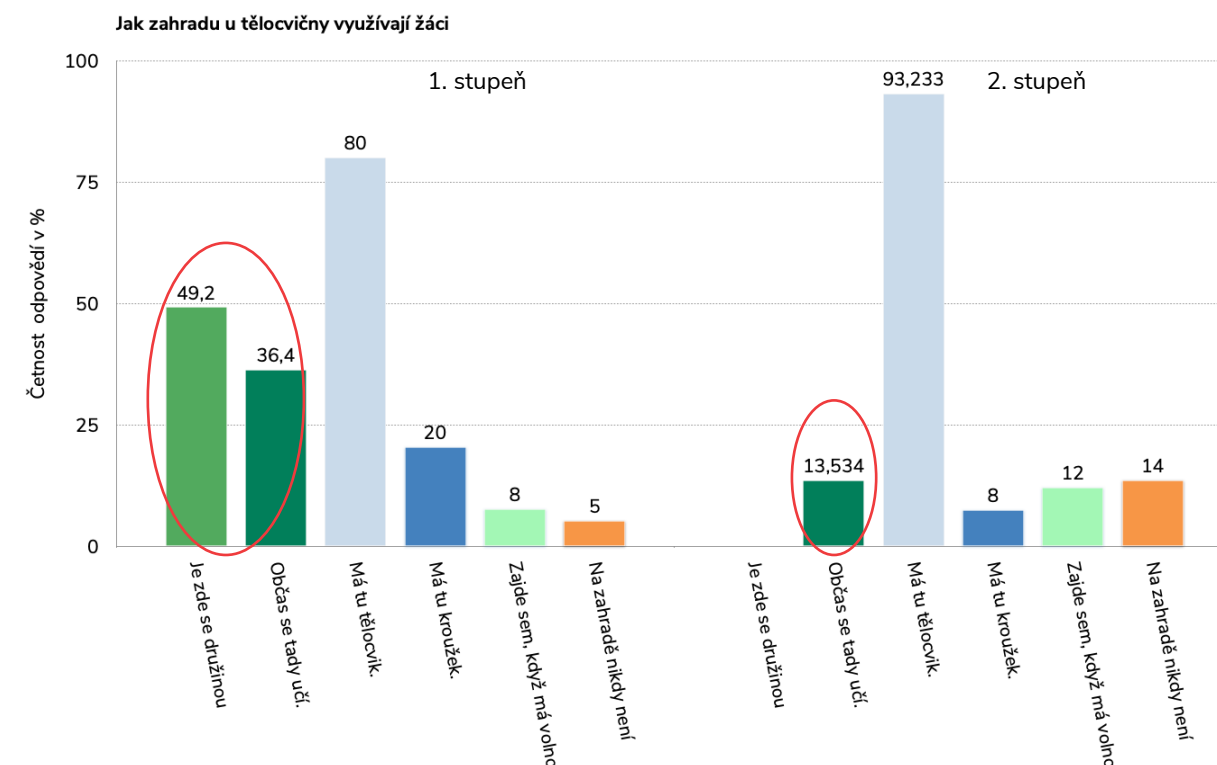
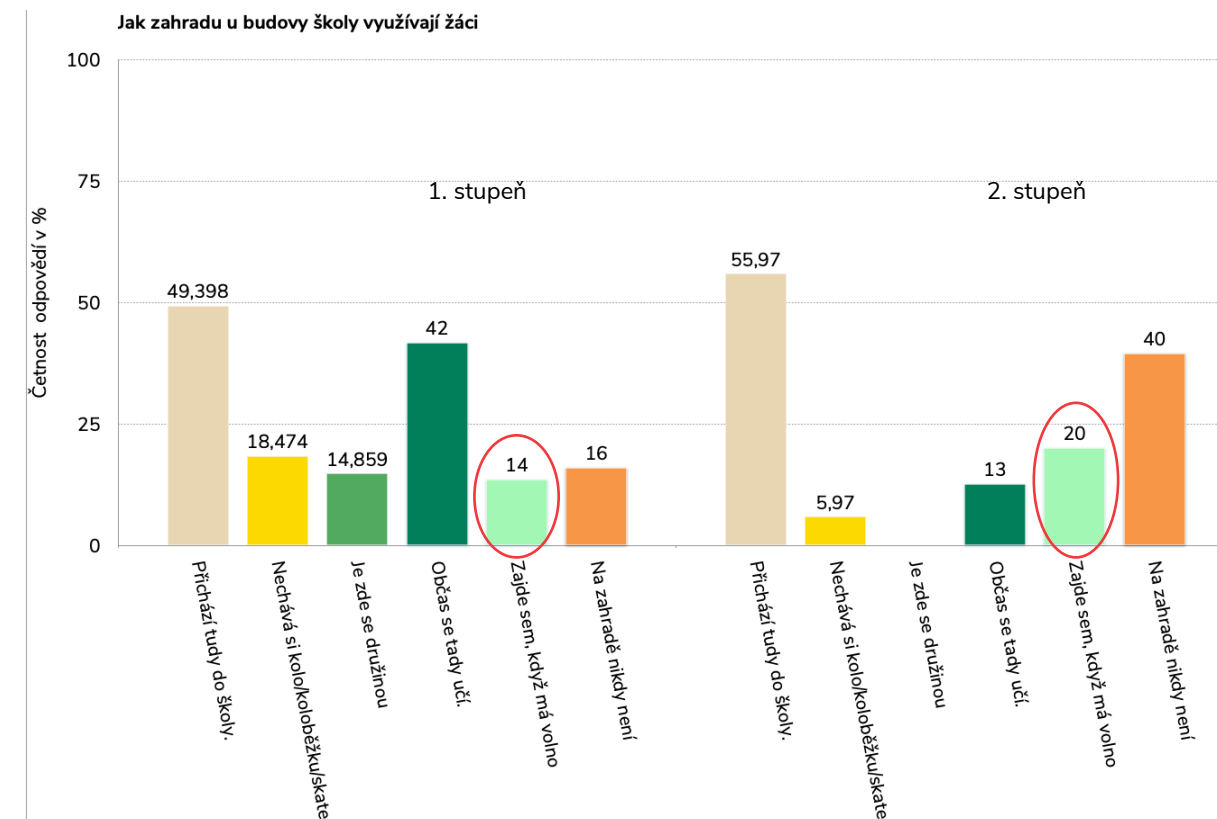
Pozemky dětem slouží i **VE VOLNÉM ČASE**. Na oba pozemky někteří, zvláště druhostupňoví žáci zajdou, když mají volno (**pozemek u školy až 20% žáků 2. stupně**). Žáci **1. stupně zase častěji nechávají** u stojanu na pozemku školy **koloběžku** (18%).

Další kategorií jsou **ORANIZOVANÉ VOLNOČASOVÉ AKTIVITY**. **Družina** využívá pozemky **pravidelně, a to i v zimním období**, navštěvuje ji **50% dětí**. Na zahradu se dále dostane v rámci **kroužků 20% žáků na 1. stupni**. Na druhém stupni žáci pozemky kromě výuky tělocviku téměř nevyužívají, kroužky zde má pouze 8% respondentů.

Rovněž workshopy potvrdily, že **žáci 2. stupně pozemky školy na rozdíl od 1. stupně téměř neznají**. Dle komentářů v dotazníku i workshopů **dětem není zcela jasné, nakolik je pozemek kolem školy veřejný prostor**.

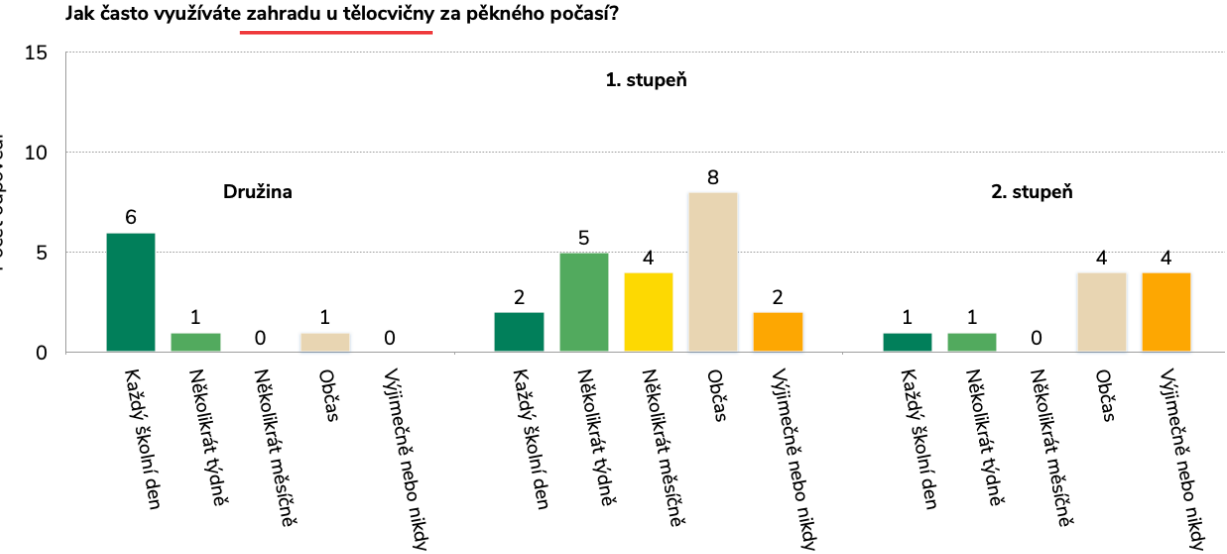
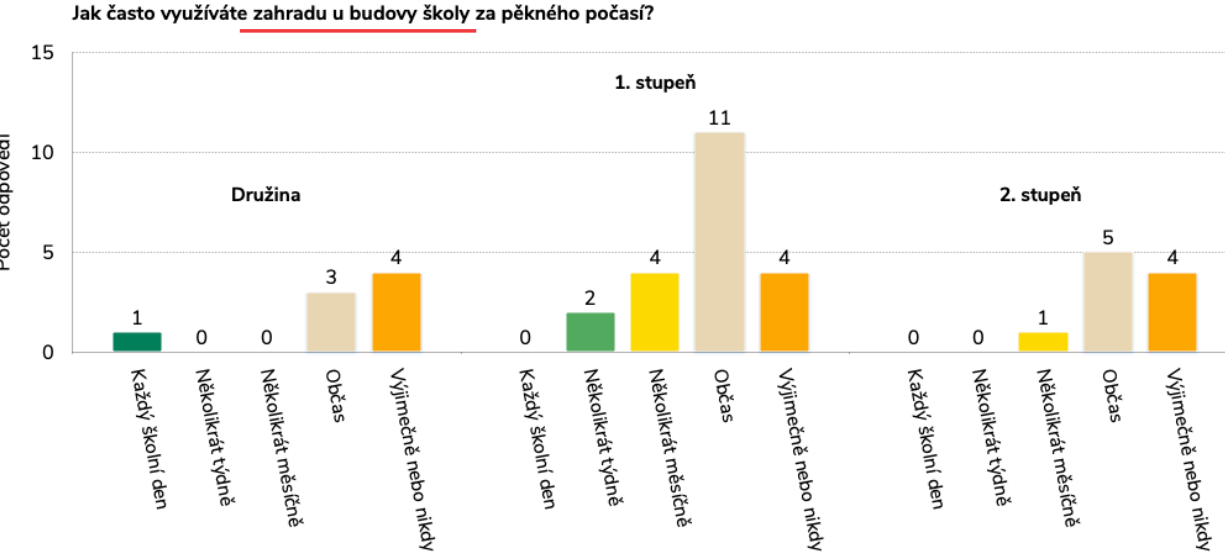

Obr. 20 Stávající využití zahrady dle dotazníku rozdělené na družinu, 1. a 2. stupeň

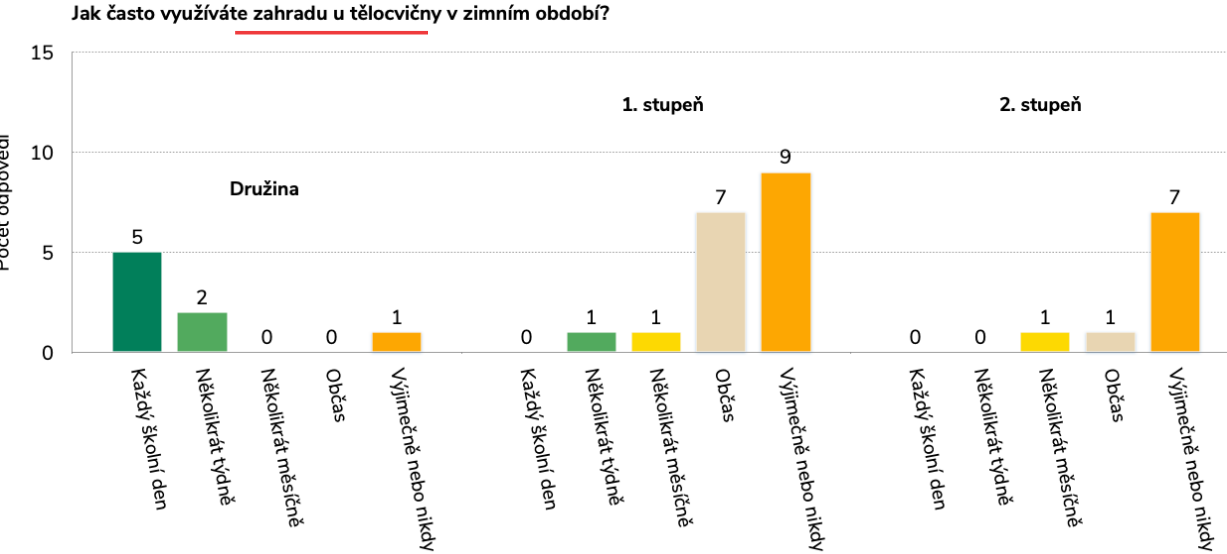
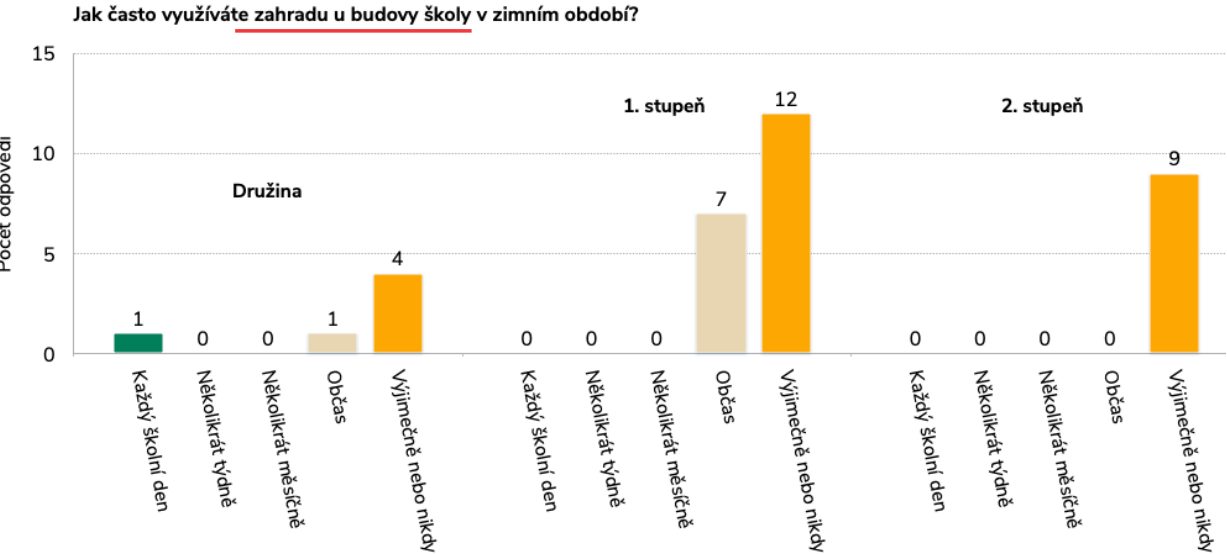
Obr. 21 a 22 V porovnání s 1. stupněm zajdou starší žáci častěji na pozemky školy ve volném čase, využití k organizovaným aktivitám kromě tělocviku je ale na 2. stupni malé.

Za pěkného počasí

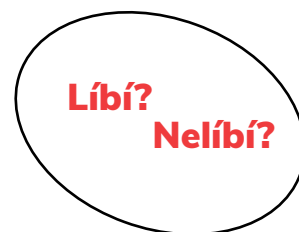

Obr. 23 a 24 Stávající využití zahrady za pěkného počasí ukazuje na častější využití pozemků kolem tělocvičny.

V zimě

Obr. 25 a 26 V zimním období se zahrada až na družiny a výjimky na prvním stupni téměř nevyužívá.

B. HODNOCENÍ SOUČASNÉHO STAVU SILNÉ A SLABÉ STRÁNKY

Zdrojem kvalitativních dat pro analytické zhodnocení současného stavu pozemků bylo dotazníkové šetření. Jednotlivé odpovědi žáků byly setříděny. Získaná data byla validována během analytických a plánovacích workshopů, ve kterých tým MPD s dětmi podrobně procházel pozemky a podrobně se vyptával i na důvody daného hodnocení. Hodnocení se zaměřilo jak na pozemky celkově, tak na vybrané plochy, později podrobněji zpracovávané v návrhové části.

CO SE LÍBÍ

Obecně se respondenti ze všech skupin (žáci, učitelé i vychovatelé) shodují na **pozitivním hodnocení velkorysého prostoru kolem školy a stávající zeleně, která poskytuje tolik potřebný stín**. Dále respondenti oceňují stávající posezení, ale rovnou doplňují, že je v nedostatečném množství a kvalitě. **Stávající zahrada nemá dětem ani učitelům moc co nabídnout**. Přesto někteří učitelé 1. stupně tvořivě využívají stávající prvky, plot k zavěšení úkolů, chodník k malování křídami a zeleň např. k umístění ptáčích budek.

Děti z prvního i druhého stupně velmi pozitivně hodnotí zeleň v okolí školy, je vidět, že mají k přírodnímu prostředí vztah, a že přítomnost stromů, keřů a květin velmi vnímají.

„Je tam hodně stínu, a na podzim tam sbírám kaštiny.“

„Je tam tráva a je tam příjemný vzduch.“

„Je tam klid a ticho taky tam hnízdí ptáci.“

„Mě se líbí že tam jsou kytky kolem a je to okolo hezké.“

„Že jsou tam velké stromy, který dělají velký stín.“

Přírodní prvky pozitivně komentuje třetina dětí, líbí se jim barvy, vůně a klid k odpočinku ve stínu a to, že prostor může sloužit k různým aktivitám, výukovým a hře na 1. stupni nebo k povídání s kamarády na 2. stupni. Děti oceňovaly, že je zahrada u školy volně přístupná a že slouží jako zkratka.

„Můžeme se tady se třídou učit a dělat hry.“

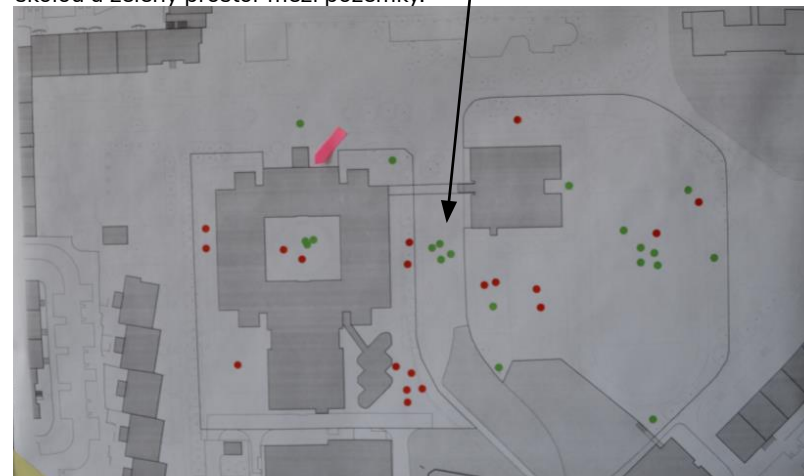
„Dá se tam učit mezi stromy, je to fajn.“

Obr. 27 V první části každého workshopu jsme ověřovali data z dotazníku - žáci vysvětlují důvody svého hodnocení a vzájemně se doplňují.

Obr. 28 Pro děti nepředstavuje plot kolem školních pozemků bariéru ve vnímání prostoru, přirozeně do hodnocení zahrnovaly i prostranství před školou a zelený prostor mezi pozemky.

Obr. 29 Zelený prostor mezi pozemky je mezi dětmi velmi oblíbený a byl pozitivně hodnocen ve všech skupinách.

„Líbí se mi, že je tam klid a celá třída si tam může odpočinout.“

„Líbí se mi stromy - jírovec a můžeme sbírat kaštiny.“

„Můžu jít přes zahradu zkratkou na atletiku, je dobře průchodná, dá se využít jako zkratka.“

Děti v dotazníku také na rozdíl od učitelů (kteří se ke stojanům nevyjadřovali) oceňovaly na zahradě přítomnost zázemí pro zaparkování koloběžek a kol.

„Líbí se mi tam, že tam jsou stojany na kola a koloběžky.“

Obr. 30 Během workshopu jsme také upřesňovali míru využití stojanů na kola a koloběžky a zjistili, že většina žáků, kteří dojíždí na koloběžce, není spokojena s jejich ztvárněním a umístěním.

Pozemek v okolí tělocvičny děti hodnotí o něco lépe než prostor kolem budovy školy. Je znát, že zde mají svá oblíbená místa, což je z části dáno i tím, že zde tráví více času (při tělocviku a ve družině). Pozitivně hodnotí zejména velký prostor na hraní a možnost se proběhnout. Zejména kluci, kteří rádi hrajou fotbal, místo chválí. Děti také vnímají větší rozmanitost zeleně po obvodu oválu a zmiňují pozorované živočichy (zajíc, hmyz)

„Je mi tam dobře a dobře se tam cvičí, je tam příjemně.“

„Je to tam velký a je to velký prostor na hraní.“

„Roste tam čičorka a na ní létají motýli.“

CO SE NELÍBÍ

Respondenti se shodují na zjevném faktu, že stávající zahradě chybí zejména nabídka pro posezení a hru a v letním období zejména zastínění.

Více než polovina učitelů uvedla, že jim v zahradě chybí prostor a místa k sezení ve stínu (lavičky, stolky, více možností, nejlépe ze dřeva, v blízkosti stromů, "hnízda" pro skupinovou práci dětí, variabilní, ale i stoly a lavice kapacitou odpovídající počtu žáků ve třídě) a zázemí (odkládací prostor pro věci žáků i učební pomůcky). Dalším nejčastěji zmiňovaným nedostatkem je **chybějící přívod vody**.

Dále učitelé negativně hodnotí **celkový stav údržby a s tím související upravenost prostoru i povrchů**. Několika učitelům chybí na zahradě prostor pro pěstitelské práce (záhonky), jednotlivě pak zmiňovali další chybějící nabídku pro výuku (pískoviště pro pracovní činnosti, dílny pro práci se dřevem, zázemí pro nářadí apod.)

Učitelé dále popisovali další **negativa, které se týkají organizace pobytu na zahradě**. Zejména učitelé 2. stupně mají omezenou možnost využít zahradu během jedné vyučovací hodiny (čas na přesu by chyběl v hodině), dále nejasná domluva a organizace mezi jednotlivými třídami ohledně využití jednotlivých prostor na pozemku (vzájemné rušení, nejasný rozvrh hodin tělocviku), způsobená také nedostatečným oddělením jednotlivých prostor.

Děti nejvíce vnímají nedostatečnou nabídku, popisují, že na pozemcích nic není, je tam toho málo, není tam co dělat a není tam zábava. Dětem stejně jako dospělým chybí možnost posezení a odložení věcí. Dětem navíc vadí nepořádek a nedostatečná údržba, velmi často zmiňují neposekanou travu a odpadky, které se hromadí zejména u plotu.

„Zdá se mi to jako nevyužitý prostor, není tam v podstatě „nic“.“

„S družinou tam chodíme a je tam nuda.“

„Není tam něco, na čem bych si mohl zablblnout.“

„Je tam prostě hodně prostoru, který není využitý a je tam málo keřů kytek a stromů, je to tam neudržované.“

„Jak tam není, kde si sednout nebo odložit tašku.“

„Je celkem zvadlá, jsou tam odpadky a je prostě taková špinavá.“

„Nejsou tam žádné lavičky, kde by jsi si mohl sednout a právě povídat s kamarády.“

„Není tam moc věcí, co se dá dělat, chybí mi tam např. více věcí jako jsou trampolíny, provazy, prolézačky nejen pro malé děti, houpačky, sítě na sezení atd.“

„Chybí mi tam velké klády na sezení.“

„Je tam málo stínu.“

Obr. 31 Hodnocení pozemků na mapě během analytického workshopu pomohlo lokalizovat oblíbená a neoblíbená místa do mapy.

Obr. 32 Debata v terénu nad ztvárněním hřiště uvnitř běžeckého oválu.

Obr.33 Použití smajlíků umožnilo názorné zhodnocení vybraného prostoru.

Obr.34 V terénu děti negativně hodnotily zejména neudržovaná místa a rozbitý mobiliář.

Obr.35 Postřehy a hodnocení dětmi z 2. stupně se do velké míry shodovalo s předchozími zjištěními.

**Přání?
Potřeby?**

C. DEFINOVÁNÍ POTŘEB A PŘÁNÍ BUDOUCÍCH UŽIVATELŮ

Zatímco v kategorii učitelů a vychovatelů je vhodné použití dotazníků jako nástroje pro sběr dat, v případě dětí je nutno odpovědi doplnit dalšími metodami. Tým MPD ověřoval a doplňoval data získaná dotazníkem nejen v analytické části workshopu, ale také v rámci diskuzí, které nutně vznikají během tvůrčí práce v návrhové části workshopu. Součástí hodnocení potřeb žáků je tedy i obrazová dokumentace jejich návrhů. Společně s podněty získanými od učitelů a vychovatelů jsme takto získali ucelenou představu potřeb budoucích uživatelů jakožto nezbytný podklad pro zpracování studie.

NABÍDKA PRO POBYT (V RÁMCI VÝUKY, DRUŽINY I VOLNÉHO ČASU)

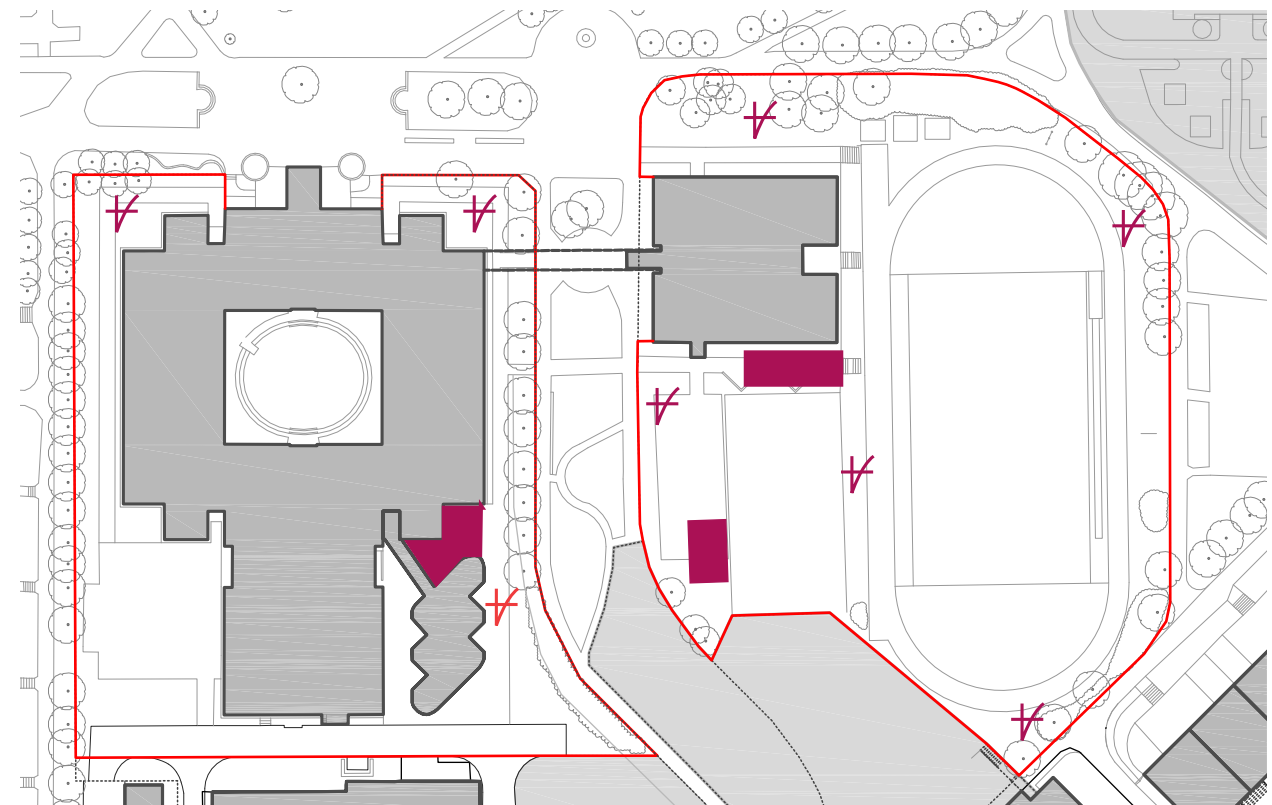
Výsledky dotazníku zcela jasně ukazují na chybějící nabídku posezení a zastínění. Odpovědi jednotlivých skupin respondentů se liší pouze v detailech. Níže je shrnutí podnětů od učitelů a vychovatelů:

- zastínění (zejména pro potřeby družiny u tělocvičny a na asfaltovém plácku)
- lavičky
- týmové koutky, místa pro skupinovou práci (různé dřevěné či pneumatikové konstrukce, kde může spolupracovat tým pěti dětí) - spíše než učebnu, která je venku, prostor pro spolupráci a individuální práci
- možnost variability posezení se stolky, u kterých by děti mohly malovat či psát
- poležení lehce setavitelné i dětmi, relaxační zóna
- malá divadélka (jeviště a hlediště ve svahu např. u fotbalového hřiště)
- dřevěné pódium
- možnost klidného bezpečného zákoutí - schovávaček.
- stříška v případě deště, altánek
- venkovní učebna se zázemím a tabulí „na křídly“, na kterou by se mohlo psát, popřípadě připevňovat obrázky apod.
- závěsné sítě nebo šňůru na uchycení materiálů na sítě nebo plot
- dřevěné herní prvky (prolézačky) využitelné i k příležitostnému posezení
- jasné odkládací prostory (batohy, bundy), odpadkové koše
- el. zásuvky, možnost připojení pc, datové vedení
- přívod vody, pítko, mlžidlo

Opakovaně se v dotazníku objevuje požadavek na větší členění a modelaci prostoru pro získání většího pocitu soukromí pro učitele i žáky (bez veřejnosti a dětí z jiných tříd). Požadováno je alespoň vizuální oddělení jednotlivých pracovních skupinek, např. variabilními zástěnami nebo regály na odkládání věcí.

Dále se několikrát opakuje výzva k zapojení dětí do procesu navrhování a přetváření místa.

„Bylo by fajn, kdyby šlo i do vlastního procesu vytváření zapojit děti u těch činností, kde to půjde. Více si to vezmou za své.“

Obr.37 Schématické znázornění chybějícího zázemí se zastíněním a chybějícího posezení

Žáci obecně vítají možnost pobyt venku, v jejich požadavcích se tedy také často objevují lavičky se stoly pro učení venku, ale i pro dělání domácích úkolů, psaní si a učení ve volném čase. Dále žáci často zmiňují místo na odložení věcí (batohů a pití).

Starší žáci si také častěji přejí alternativní místo k posezení ve skupině, kde si mohou povídat s kamarády nebo posvačit oběd. Takové posezení může zároveň posloužit ke hře (klády) nebo k odpočinku (dřevěné pódium, hamaky a sítě). To, jak je prvek atraktivní pro děti, záleží i na jeho ztvárnění. Můžeme to vidět na porovnání odpovědí dvou otázek z dotazníku, kdy druhá byla doprovázena ilustracemi.

Obr.38 Když bylo dětem ukázáno zajímavé ztvárnění prvků, které mohou také sloužit k posezení, volily je v dotazníku častěji (viz grafy na následující straně)

NABÍDKA PRO HRU A DALŠÍ AKTIVITY (V RÁMCI DRUŽINY, ALE I VÝUKY A VOLNÉHO ČASU)

Respondenti se **shodují v závěru, že na pozemcích školy chybí formální herní prvky zejména pro družinu, která zde tráví největší množství času.** I učitelé přinášejí mnoho návrhů a tipů na herní prvky, které by se dle jejich názoru na školní pozemky hodily a poskytly dětem dostatečné využití. V některých případech se požadavky dětí liší od předpokladu dospělých - v následujícím výčtu jsou tyto položky označené. Prvky pro hru a další aktivity můžeme shrnout do několika kategorií:

- formální herní prvky
- další nabídka pro hru
- hra s vodou
- prvky pro vzdělávání a výuku
- doplňkové prvky
- neformální herní prvky = multifunkční mobiliář

Formální herní prvky

Pískoviště (větší nebo více, na horní i dolní část zahrady)

Zde zaznamenán největší rozdíl mezi přáními učitelů a žáků. Pískoviště bylo často zmiňovaným prvkem u vychovatelů a učitelů, z dětí je volilo jen velmi malé procento. V rámci workshopů děti navrhovaly pískoviště nebo štěrkoviště jen jako doplněk k sestavě herních prvků.

Průlezk

Většina učitelů i dětí navrhovala nějaký formální prvek pro hru. U žáků prvního stupně je tato aktivita společně s vodními hrátkami hned první volbou (kolem 40% dětí), ale i na druhém stupni je stále populární, pokud se ovšem forma přizpůsobí stáří dětí (tuto aktivitu volila čtvrtina dětí). Ve shrnutí by to měla být sestava herních prvků k odreagování se, zahrnující překážky pro koordinaci, opičí dráhu, šplhací prvky, dřevěné klády a provazové prvky. Opakovaně zmiňováno, že **prvky by měly být dřevěné v přírodním stylu s tvůrčím zpracováním** (určitě ne nějaká „ohraná“ sestava), variabilní (využitelné třeba i k sezení), nepřiliš nebezpečné.

Sestava může zahrnout skluzavku, houpačky, hrazdy šplhací lana nebo lezeckou ministěnu, může být umístěna i ve svahu.

Trampolína v zemi, balanční prvky

Workout, posilování

Uváděno učiteli 2. stupně, dětmi jednotlivě.

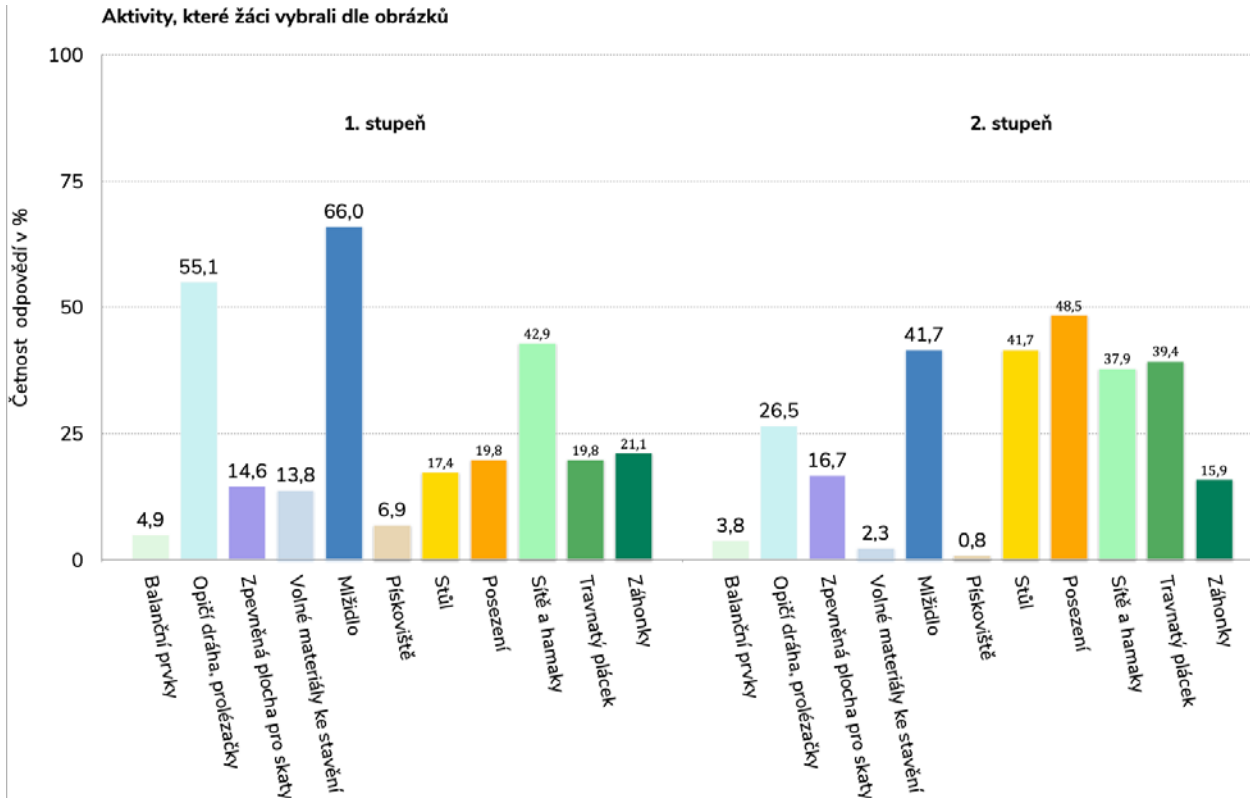
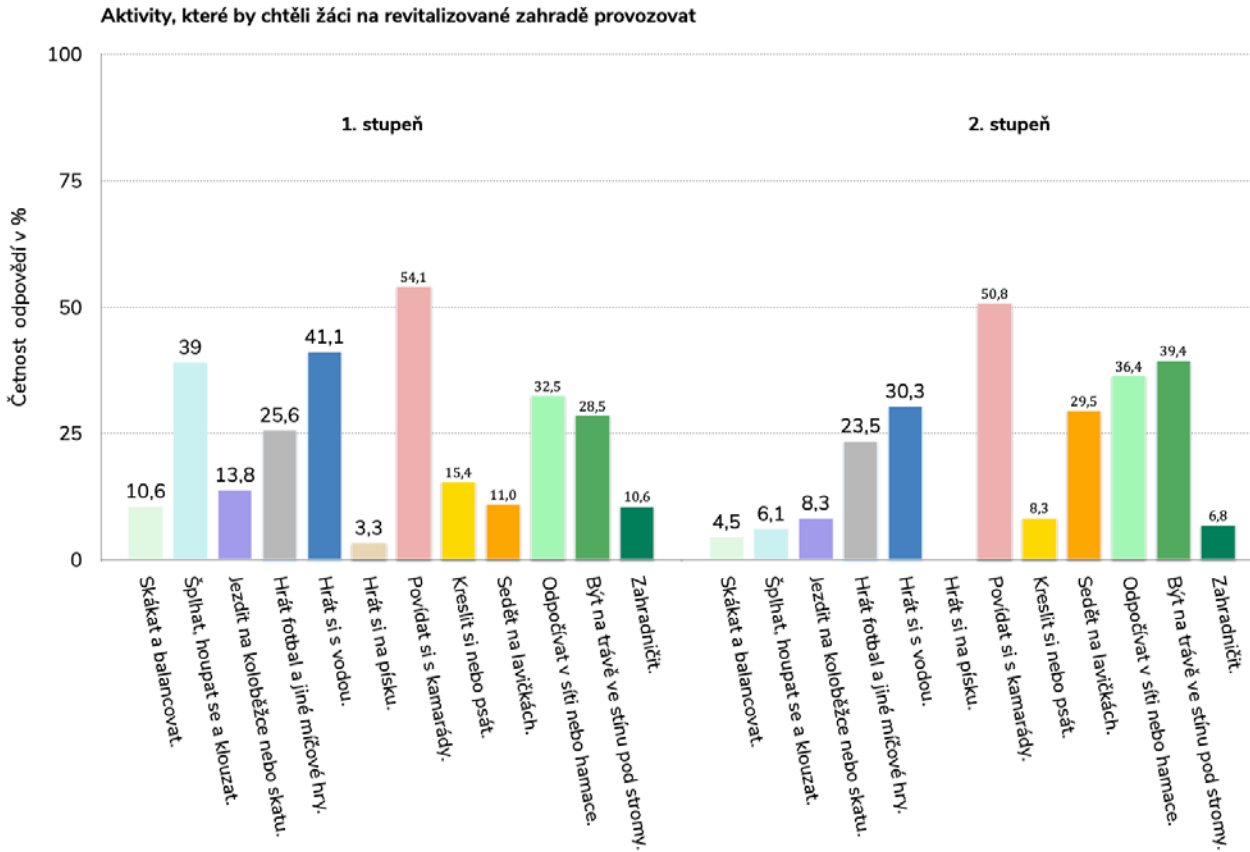
Menší ostrůvky pro venkovní hry

Např. šachy, dáma, petangue, kuželky, minigolf. Uváděno pouze několikrát učiteli 2. stupně.

Další nabídka pro hru

Hry na zemi

Často zmiňované s konkrétními návrhy, jako např. člověče nezlob se, skákací panák (kresba nebo z jutového lana), prostor pro kreslení křídou na zem, prvky Hejného matematiky, stonožky apod.

Obr.39 a 40 Aktivita, které by děti chtěly na pozemcích provozovat (dole výběr dle obrázků viz předchozí strana)

Volné prvky

Volné prvky byly učiteli několikrát zmíněné, učitelé přinesli i mnoho návrhů konkrétních řešení, např. možnost vytvořit z provazů nějaké sítě, vodící cesty, lana, kostky, různé tyče a plachty na stavbu domečků, něco na malování, na „domečkování“, atd.

Chodníčky s různým povrchem, hmatová stezka

Travnatá plocha

Děti i učitelé si přejí mít na pozemku školy kvalitní udržovanou travnatou plochy (plácek) vhodnou pro posezení, odpočinek a klidnou hru. Zejména pro děti druhého stupně je to populární volba ve výběru aktivit.

Hra s vodou

Ve výběru aktivit pro děti jedna z nejčastějších voleb, hra s vodou je pro ně atraktivnější o to více, že se v okolí školy taková nabídka dosud nenachází. Učiteli i dětmi byla v dotazníku navrhována tato řešení:

Mlhoviště (nejčastěji zmiňované)

Pítko (možnost namočení a osvěžení, doplnění lahví)

Brouzdaliště

Fontánka (koupací, zmiňována 5% dětí)

Sprchy nebo bazének

Prvky pro vzdělávání a výuku

Místo pro environmentální vzdělávání

Po posezení a prolézačkách prvek nejčastěji uváděný učiteli. Místa k pozorování přírody - louka, ptačí budky, hmyzí hotel, kompost, skalka, jezírko, zahrádka atd., možné doplnění výukovými prvky s přírodními motivy, dřevěnými interaktivními prvky (např. skládačky), ptačí program. Také poměrně velké procento dětí (kolem 10%) uvádí, že jim na pozemcích školy chybí více zeleně, barevných keřů a květin.

Záhony

Místo pro pěstování okrasných rostlin, bylinek nebo zeleniny navrhovalo jen několik učitelů, bylo ale poměrně často zmiňované dětmi, zvláště dívkami (pěstování jahod nebo borůvek)

Dílny

Zázemí pro práci se dřevem bylo navrhováno několika učiteli, např. ve formě pevně ukotvených špalků, kde by si děti mohly zkusit manipulaci s jednoduchým nářadím: zatloukání hřebíků, řezání větví, opracování dřeva, atd.

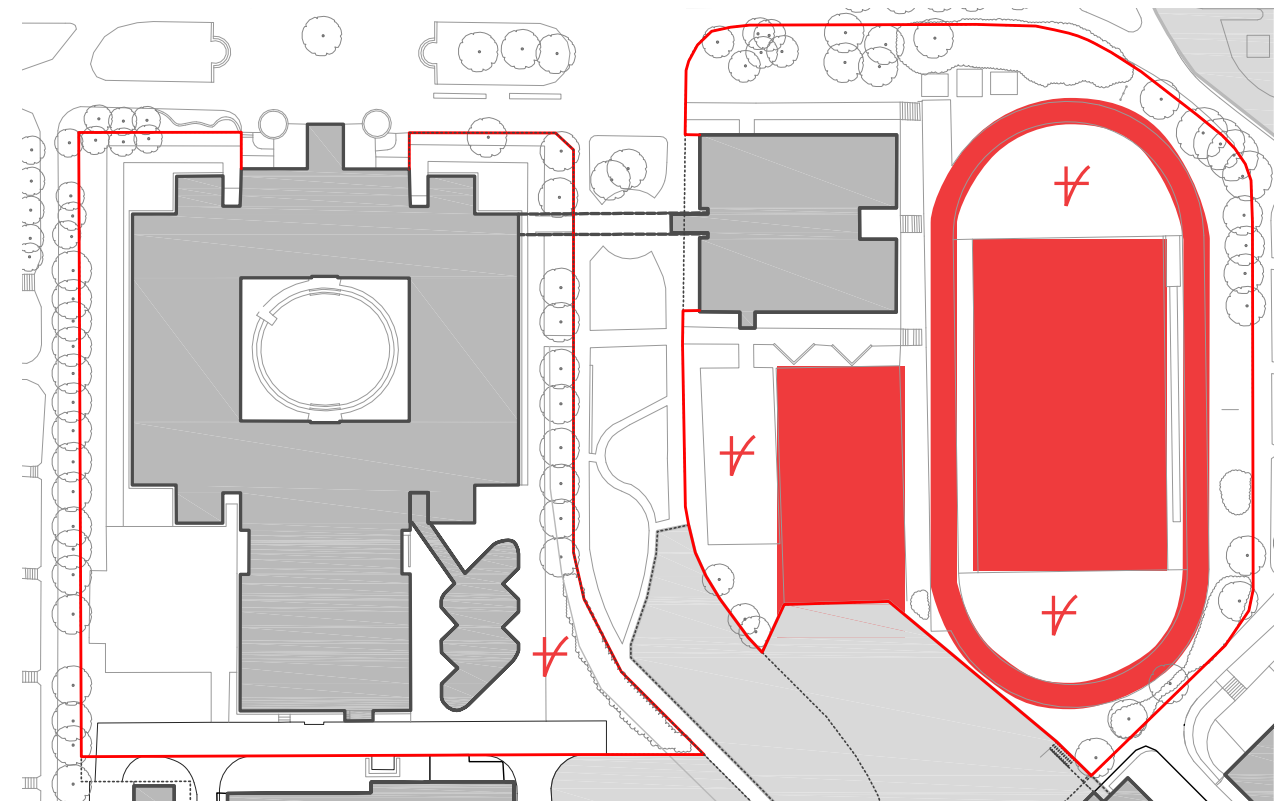
Možnost osvojování si dopravní výchovy, dopravní značky

Navrhováno dvěma učiteli

Ohniště - pírka

Přírodní hudební nástroje

Prvky pro výuku fyziky

Obr.41 Schématické znázornění stávajícího prostoru pro sport a + chybějící nabídky pro hru

Doplňkové prvky

- zahradní domek (uložení sportovních pomůcek, zahradnického a dalšího nářadí)
- síť na přehazovanou
- vyšší plot v kleci - překopávání míče do MŠ
- mobilní fotbalové branky (uváděno dětmi)
- stojany na kola, větší, více, zastřešení, lepší zabezpečení (uváděno pouze dětmi)
- koše na odpadky (uváděno učiteli i dětmi)

Neformální herní prvky = multifunkční mobiliář

Navrhovaná nabídka pro pobyt i hru se v návrhu může prolínat (a je to vhodné a efektivní řešení).

Herní prvek z klád může posloužit k improvizovanému posezení, multifunkční lavičky naopak pro dramatickou hru dětí, úložné prostory mohou být vhodně zakomponované do prostoru a posloužit tak i ke hře, posezení nebo jako prostorotvorná bariéra.

V rámci workshopů byly děti seznámeny s možností multifunkčního řešení a ve svých návrzích vyjádřili poměrně přesné požadavky na to, k jakým funkcím/aktivitám by měly dané prvky sloužit a která místa jsou vhodná k jejich umístění.

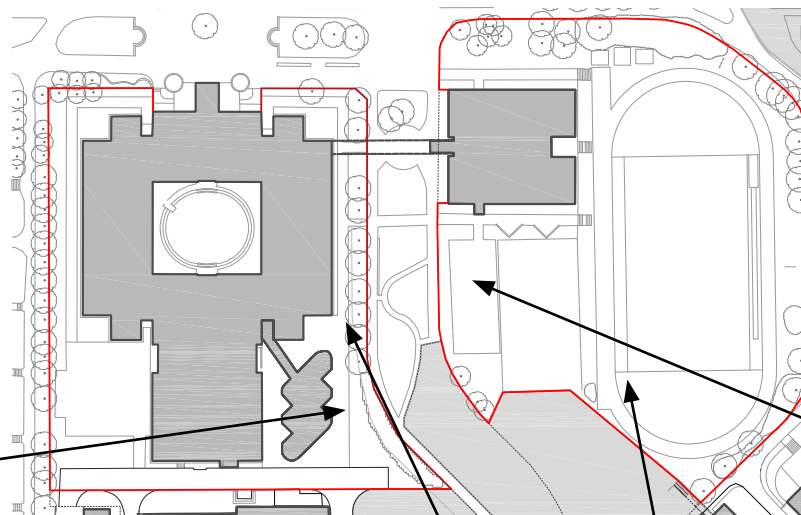
Na následujících straně je příklad takových řešení.

PROSTOR U RANNÍ DRUŽINY

Obr.42 Prvek pro pobyt i hru (sedmá třída)

VYUŽITÍ SVAHU

Obr. 45 Místa, kam žáci umísťovali své multifunkční prvky

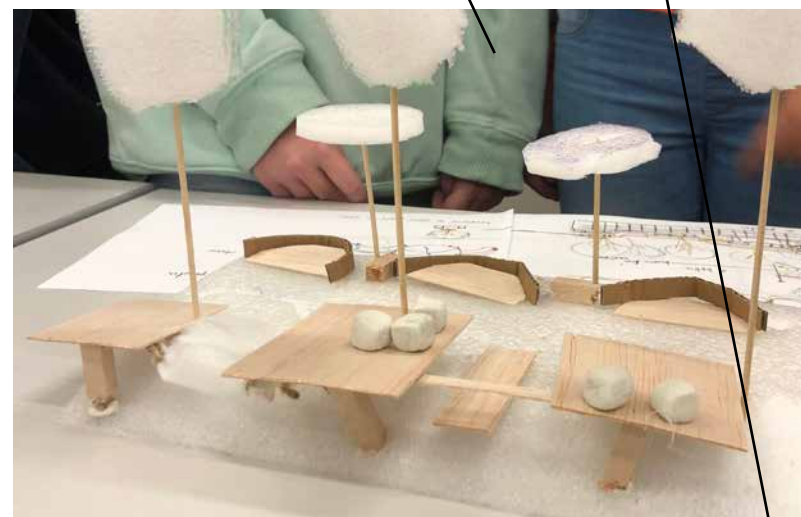
PRVKY PRO HRŠTĚ PRO DRUŽINU

Obr. 48 Domečky ve výšce byly často navrhovaným prvem (3.C)

Obr.43 Venkovní učebna, která poslouží i jako prvek pro parkour (3.C)

Obr.46 Venkovní učebna - využití svahu (7. třída)

Obr.49 Domečky jako herní prvek z rukou sedmáků

Obr.44 Prolézačka-tunel se zakomponovaným posezením po stranách (3.C)

Obr.47 I tribuna ve svahu může mít zakomponované herní detaily, jako např. lezecké chyty nebo skryš/domeček (7. třída).

Obr.50 Další oblíbená kombinace herního a pobytového prvku (7. třída)

SHRnutí ANALÝZ PŘÁNÍ A POTŘEB PODLE SKUPIN UŽIVATELŮ

Obr.51 Prezentace návrhů plánovacího workshopu 3.C

Obr.52 Prezentace proměn pozemků navrhovaných sedmáky

Obr.53 Místo za tělocvičnou, které by po vybudování zázemí pro vstup „suchou nohou“ a přírodní učebny pro projektové dny jednoznačně ožilo.

1. stupeň

- děti, které navštěvují družinu, zde mají svá oblíbená místa
- pozitivně hodnotí stromy, trávník, ovál
- nelíbí se jim zanedbanost, odpadky
- chybí stín a voda
- důraz na barevnost a detaily

Nejčastější návrhy aktivit a prvků

- herní prvky představující výzvu
- posezení ve výškách
- domečky, skrýše (3. třída)
- hamaky, sítě
- multifunkční mobiliář, parkour
- zázemí pro výuku venku

2. stupeň

- na zahradě není co dělat a s kým
- oblíbené místo před školou, při sportu ovál
- žáci zahradu moc neznají a nemají k ní vypěstovaný silný vztah

Nejčastější návrhy aktivit

- povídání
- cvičení - posilování
- posezení, klid v zelených plochách
- oslavy
- hry
- učení, studium, psaní úkolů

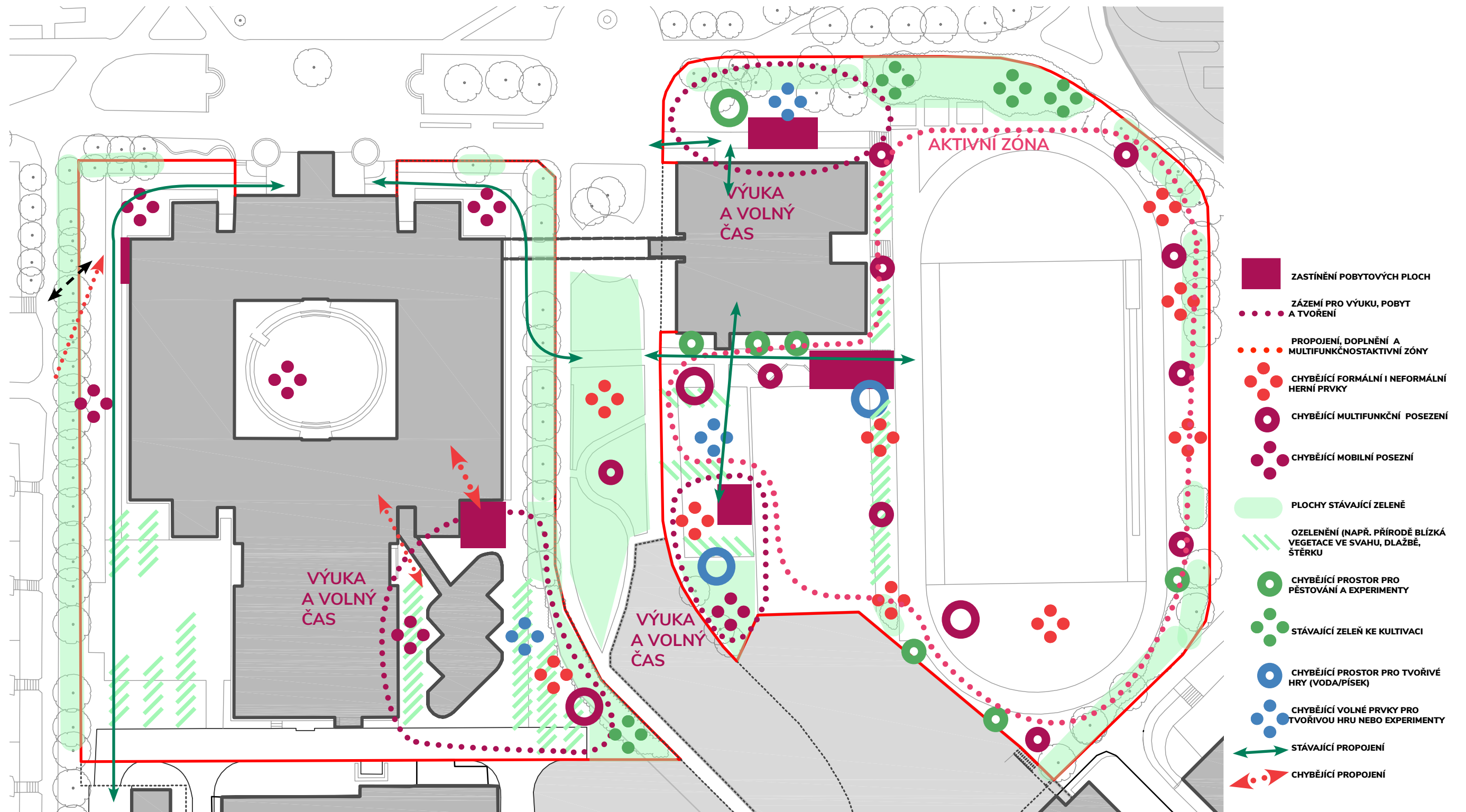
3. učitelé a vychovatelé

- na zahradě není zázemí pro výuku a nabídka pro hru
- žádoucí některé organizační pro umožnění výuky venku i na 2. stupni a pobytu na pozemcích o přestávkách a ve volném čase

Stručný shrnutí návrhů aktivit

- venkovní učebna poskytující adekvátní zázemí pro výuku celé třídy, vč. tabule a úložných/odkladních prvků
- zákoutí pro výuku ve skupinách, přírodní učebna, neformální a flexibilní prvky
- požadavek doplnění nabídky pro 2. stupeň
- požadavek na bezpečnost
- obecně požadavek na řešení v přírodním stylu a pestrou nabídku
- obecně požadavek na variabilní řešení, tj. maximální využití potenciálu zahrady, snadné přizpůsobení změnám poptávky a efektivní využití v navazujících fázích revitalizace

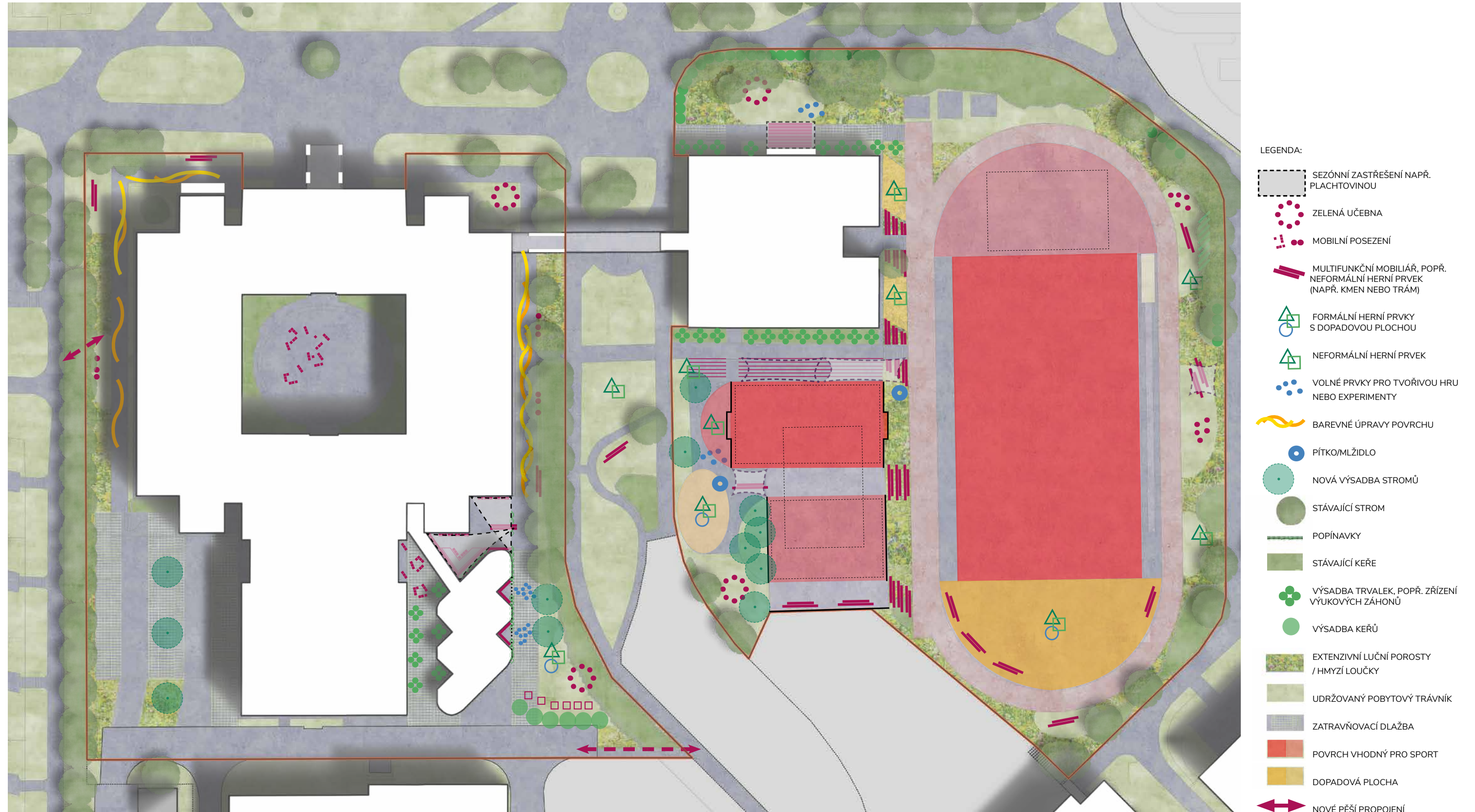
SHRNUTÍ VÝSTUPŮ ANALÝZ V MAPĚ

Obr. 52 Na rozdíl od budovy školy zahrada postrádá celistvost, image a není funkčně propojená. Nabídka stávajícího prostoru neodpovídá poptávce. Zatímco pro sport je nabídka kompletní, **pro pobyt družiny a výuku je nabídka zcela nedostatečná**. Pozitivní zprávou je, že **učitelé i žáci však vyjadřují velkou ochotu se aktivně zapojit** do její postupné revitalizace.

3. NÁVRHOVÁ ČÁST

VÝKRES KONCEPČNÍ STUDIE

A. POPIS NAVRHOVANÉHO ŘEŠENÍ

Hlavním posláním této studie je přinést **koncepční celistvost, jednotnou image a funkční propojení**, které zahrada na rozdíl od budov školy postrádá. Návrh revitalizace zahrady reaguje na základní zadání navýšit nabídku pro pobyt žáku v družině jako i nabídnout zázemí pro výuku venku. Návrh dále reaguje na výstupy a analýzy rozsáhlého sčeru dat získaných skrze participační proces.

Přestože se skutečná proměna pozemků v dlouhodobém horizontu neobejde bez přestavby zahrnujícími rozsáhlé investiční akce, mnohé je možné dosáhnout měkkými prostředky, např. vhodnou péčí o zeleň nebo akupunkturními zásahy, které navýší možnosti využití zahrady (organizační a programové rozhodnutí). Studie doporučuje postupnou proměnu kombinací obou výše zmíněných principů.

Návrh nabízí **promyšlené schéma funkčních zón protkaných víceúrovňovou nabídkou pro pobyt, hru, výuku a sport** tvořenou kombinací mobiliáře, herních prvků, zeleně, úpravou zpevněných a zelených ploch. Funkce se tedy často prolínají, např. místo primárně určené pro výuku je možné alternativně využít i pro pobyt družiny, sportovní plochy zase např. pro družinu. **Výsledkem je efektivní využití celého prostoru v průběhu celého dne různými skupinami uživatelů v souladu s jejich specifickými potřebami** (žáky 1. stupně, žáky 2. stupně, učitelé a vyhovovateli).

Jednotlivé funkční části zahrady jsou představeny na dalších stranách dokumentu v tomto pořadí:

1. DEFINOVÁNÍ CENTER PRO POBYT A VÝUKU:

- venkovní učebny s úložnými prostory a zastřešením
- zelené učebny
- drobný mobiliář a úprava stávajících povrchů
- volné prvky

2. PLOCHY URČENÉ PRO POBYT A HRU DRUŽINY

- prostor u ranní družiny
- herní krajina v místě asfaltového plácku
- jižní část oválu

3. PLOCHY URČENÉ PRO SPORT

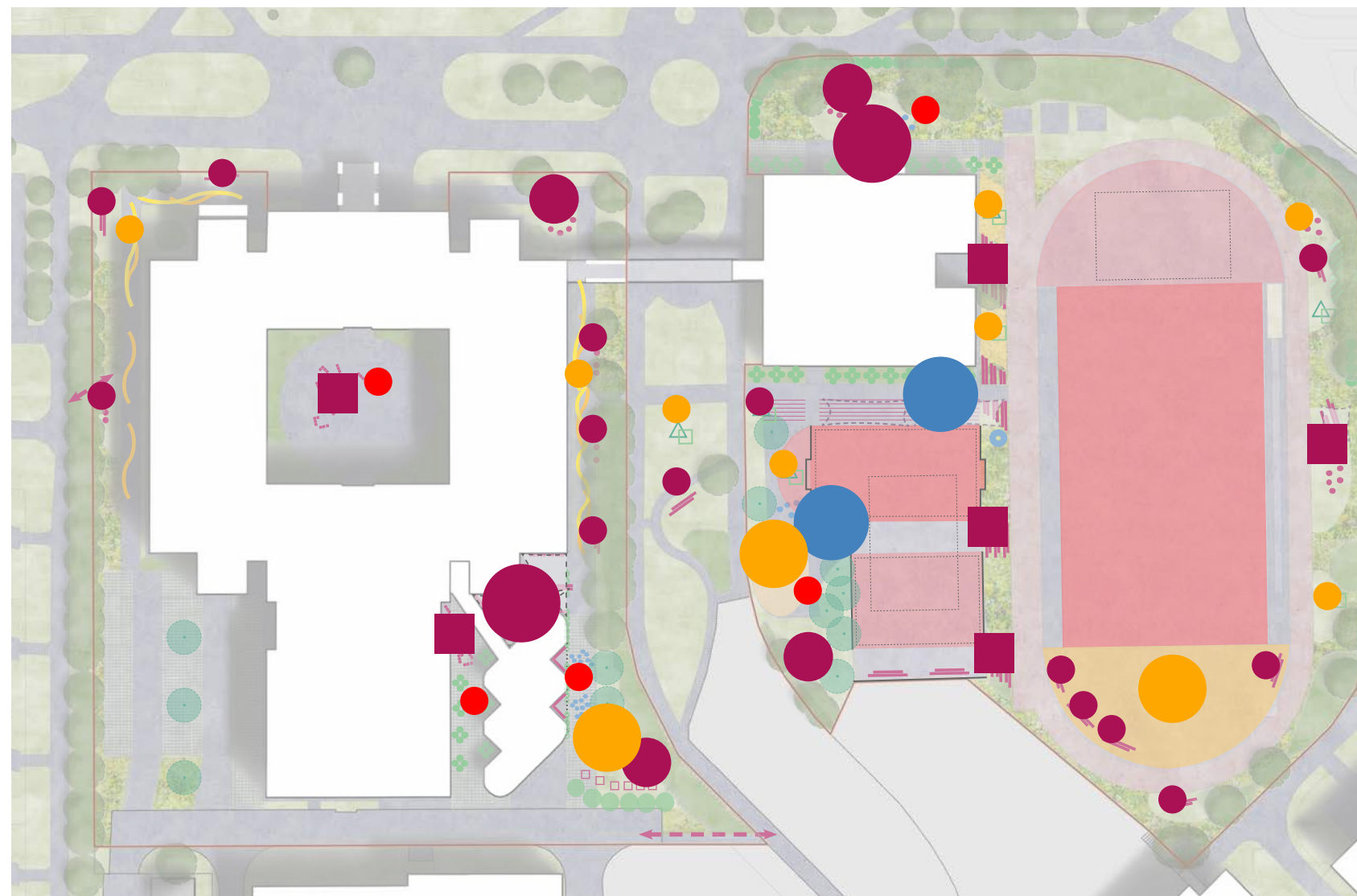
- doplnění programem pro pobyt, sport i hru po obvodu oválu

4. NABÍDKA PRO VOLNÝ ČAS

- části zahrady otevřené veřejnosti
- doprava do školy - uložení jízdních kol, koloběžek a skatů

Dále studie definuje vhodné **MATERIÁLOVÉ ŘEŠENÍ** a v neposlední řadě se zaměřuje na **ZELEŇ**, která má v návrhu nezastupitelnou prostorotvornou, edukační i herní funkci.

HIEARCHIE NAVRHOVANÝCH ZÁZEMÍ PRO VÝUKU, DRUŽINU A SPORT

hlavní centra pro výuku, zastřešená
a s integrovanými úložnými prostory

zelená učebna, variabilní posezení pro třídu
v přírodním prostředí ve stínu stromů

další místa umožňující pobyt větší skupiny dětí

multifunkční mobiliář pro jednotlivce nebo malou
skupinu

formální herní prvek

neformální herní prvek

volné prvky

zastřešené posezení poskytující zázemí
pro družinu a sport

B. CENTRA PRO POBYT A VÝUKU

Jedním z primárních cílů návrhu je **rozšíření nabídky pro výuku venku**. Studie definuje nejvhodnější místa pro umístění venkovních učeben. Dvě z nich jsou zastřešené, umístěné v blízkosti vchodů do budovy školy a svým řešením plnohodnotně nahrazují školní třídu, další čtyři jsou řešené jako neformální posezení v zeleni, tzv. zelené učebny. Dále je prostor zahrady doplněn dalšími příležitostmi k posezení, ať už formálních (lavice, mobilní sedáky) nebo neformálních (kmen na terénu jako herní prvek).

Učebny společně s dalšími prvky multifunkčního mobiliáře jsou využitelné nejen pro výuku, dětem mohou sloužit i ve volném čase, při pobytu ve družině nebo na kroužcích. **Cílem návrhu je zachovat rovnováhu zelených a zpevněných ploch/prvků a vytvořit dostatek míst k neformálnímu posezení nebo hře pro podporu sociální interakce.**

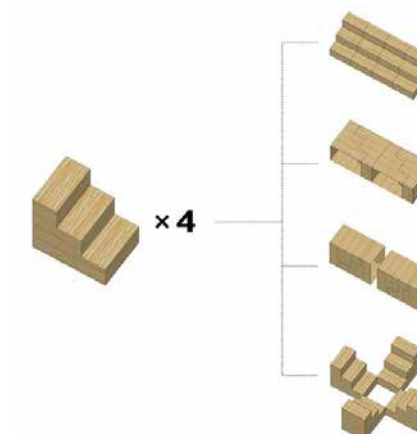
ZELENÉ UČEBNY

- posezení v přírodním prostředí obklopené vegetací
- ve stínu stromů
- pro žáky 1. i 2. stupně, pro družinu a kroužky
- povrch trávník, šlapáky nebo kačírek
- variabilní posezení, možnost vytváření pracovních hnízd pro výuku v malých skupinách
- materiál: dřevěné palubky, kulatiny
- zapojení žáků FZŠ do realizace posezení

ZASTŘEŠENÉ UČEBNY

- plnohodnotná učebna
- zastřešená
- vstup „suchou nohou“
- pro žáky 1. i 2. stupně
- zázemí pro učitele
- úložní a odkládací prostory
- lavice a stoly, jednotlivé sedáky, dřevěné paluby
- design na míru zpracovaný profesionálem (architekt, designer)
- „chytrý design“ umožňující variabilní uspořádání a multifunkční využití
- materiál: ocelové profily, dřevěné palubky

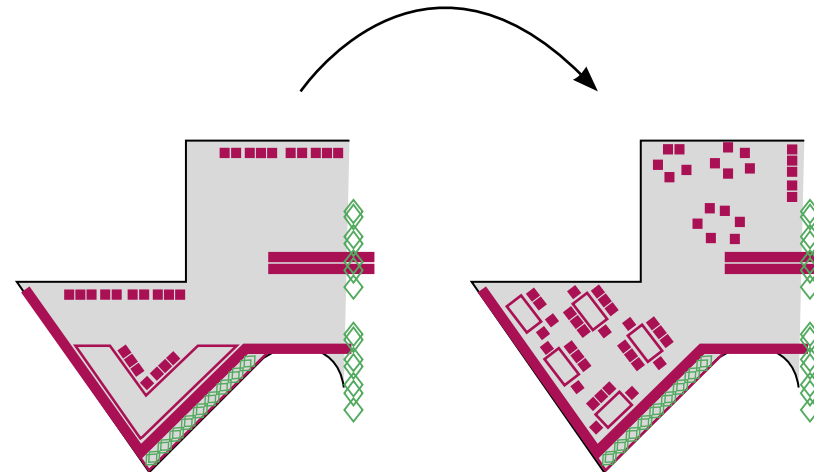

VENKOVNÍ UČEBNA U RANNÍ DRUŽINY

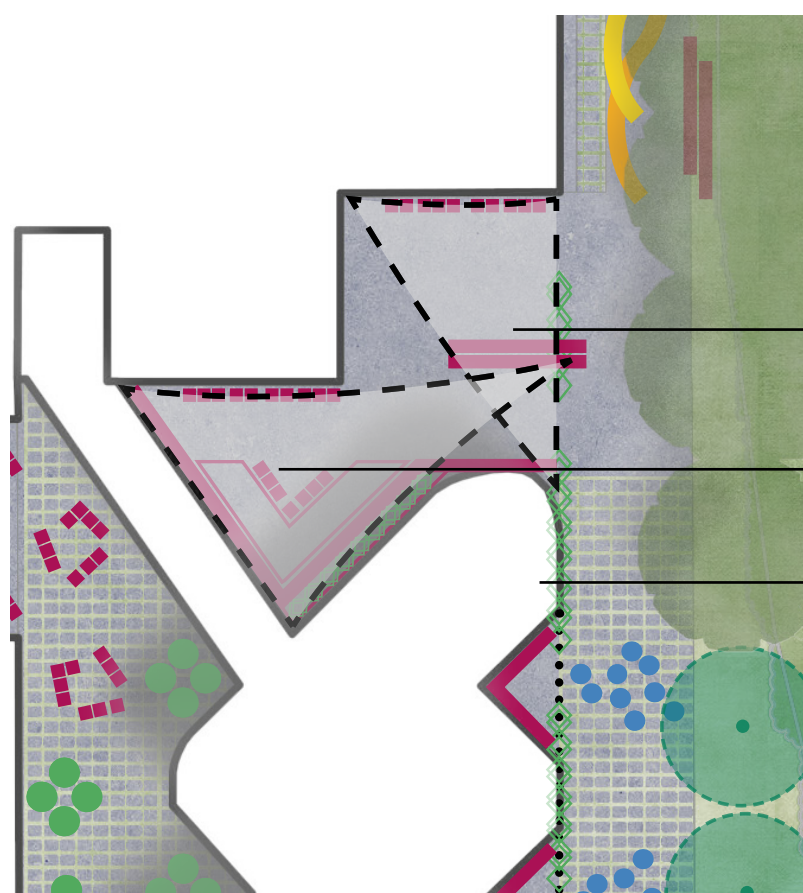
ZÁSADY

- **zastínění a zastřešení** místa pro výuku, umožnění **vstupu „suchou nohou“**
- **dřevěné prvky navržené na míru** sloužící k plnohodnotné výuce (stoly, lavice, tabule a úložné prostory), pobytu družiny, kroužkům nebo volnočasového klubu
- prvky integrovány do prostoru a provázány s fasádou budovy
- sjednocující design zahrnuje stoly a sedáky, které se mohou přesouvat a seskupovat dle potřeby výuky
- prostor bude formálně dotvořen pomocí zeleně - popínavek nebo solitérního vícekmenu (např. muchovník), který bude integrován do lavice nebo jiného prvku mobiliáře
- materiál: dlažba, dřevěné latě, palubky, betonové prefabrikáty

MOBILIÁŘ UMOŽŇUJÍCÍ FLEXIBILNÍ ROZMÍSTĚNÍ

SOUČASNÝ STAV

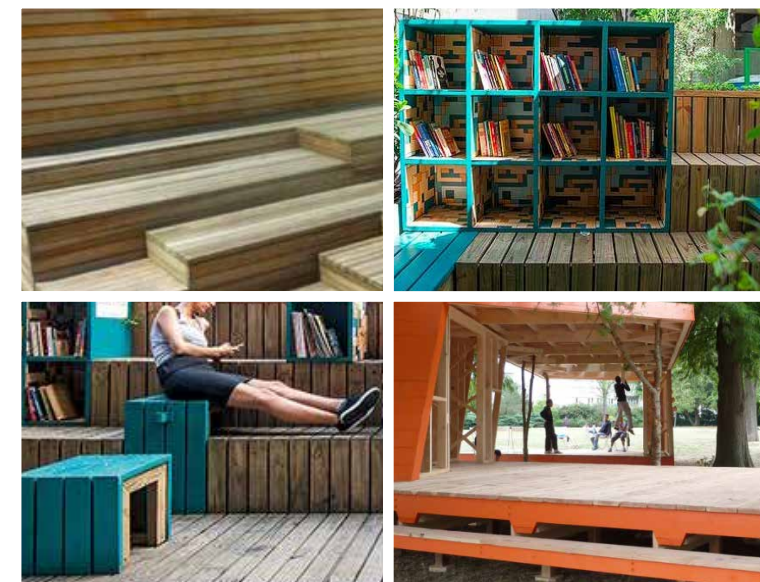
PRVEK INTEGRUJÍCÍ ZELENĚ

OZELENĚNÍ FASÁDY

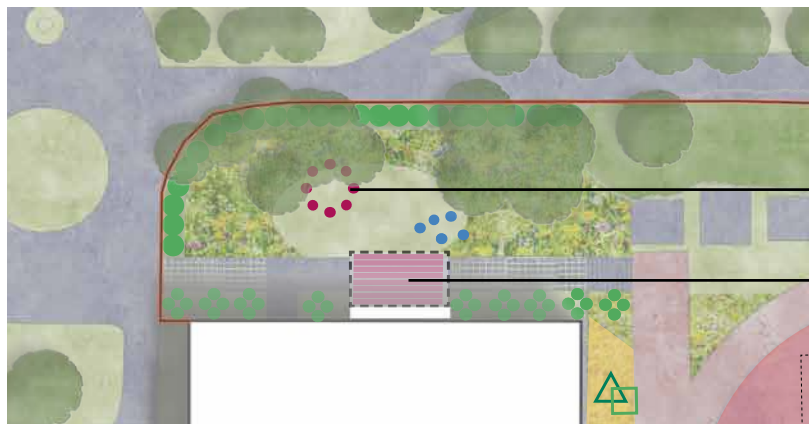

SJEDNOCUJÍCÍ DŘEVĚNÝ PRVEK

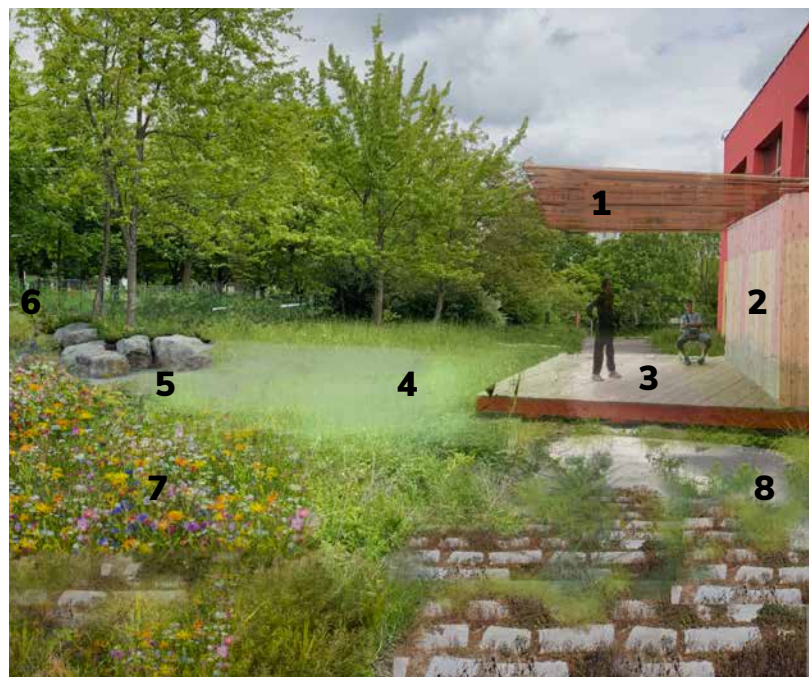

PROSTOR ZA TĚLOCVIČNOU

Přírodně pojatý **prostor určený pro výuku přírodních předmětů, pro tvoření a experimenty**. Výsadba volně rostoucího živého plotu podél stávajícího plotu zajistí vizuální odstínění od veřejného prostoru. Vegetace bude mít přírodě blízký charakter umožňující intervence v rámci výuky. V centrálním prostoru je vytvořen „palouk“, jehož povrch tvoří udržovaný pobytový popř. štěrkový trávník, ve kterém je situováno neformální posezení z kamenů nebo klád. Zbývající prostor má charakter hmyzí louky s nepravidelnými intervaly kosení. Přírodní prostor doplňuje venkovní učebna, která svou zastřešenou palubou vstupuje do přírodního prostoru jako jakési molo.

VIZUALIZACE

ZELENÁ UČEBNA

- přírodně laděné zákoutí v zeleni
- neformální posezení z přírodních materiálů - balvany nebo kmeny, možné zřízení např. geologické expozice

VENKOVNÍ UČEBNA

- objekt otevřené zastřešené venkovní učebny navazuje na budovu tělocvičny a je propojen se zadním vchodem do budovy „suchou nohou“
- plnohodnotný prostor pro výuku venku, možnost využití učebny i za sychravého počasí
- integrované úložné prostory pro uskladnění a uzamčení výukových potřeb
- mobiliář k výuce (sedáky a stoly), který umožňuje variabilní uspořádání
- zastřešení se předpokládá transparentní formou pergoly s možností sezonního zaplachtění proti dešti

- 1 transparentní zastřešení vnesané na konzolách
- 2 úložný prostor podél zdi budovy přístupný z boku
- 3 prostor pro stoly a židle
- 4 udržovaný trávník - pobytové rozšíření terasy
- 5 přírodní posezení pod stromy
- 6 neprůhledné keře podél plotu
- 7 hmyzí louka, lada
- 8 prorůstání vegetace zbytky asfaltové dlažby

PŘÍKLADY DŘEVĚNÝCH KONSTRUKCÍ

DALŠÍ ZELENE UČEBNY / VÝUKOVÁ HNÍZDA

ZÁSADY

- prvek bude integrovat jak herní, tak pobytové funkce a bude sloužit jako těžiště jednotlivých prostorů
- prvek umožní posezení ve skupinách i neformální hru
- bude vycházet z potřeb a nápadů žáků FZŠ prezentovaných na plánovacích workshopech
- v úzkém kontaktu s přírodním prostředím
- umístění ve stínu pod stromy na zátěžovém trávniku, v exponovaných místech zpevněn šlapáky nebo podsypán štěrkem
- materiál: dřevěné latě, palubky, palety

MECHOVÝ PLÁCEK

- jednoduché řešení, instantní doplnění stávajícího prostoru bez úprav terénu
- možnost doplnění prostoru výsadbou trvalek
- pobytová funkce pro žáky 2. stupně (viz str. 18)

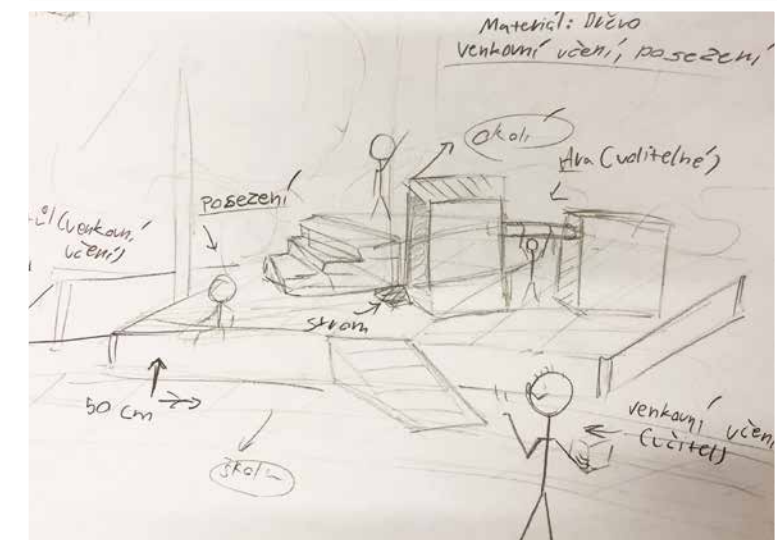
HERNÍ KRAJINA

- přírodě blízký charakter
- primárně pobytová funkce
- posezení se stoly
- integrace nově vysazené zeleně, např. lavice kolem stromu

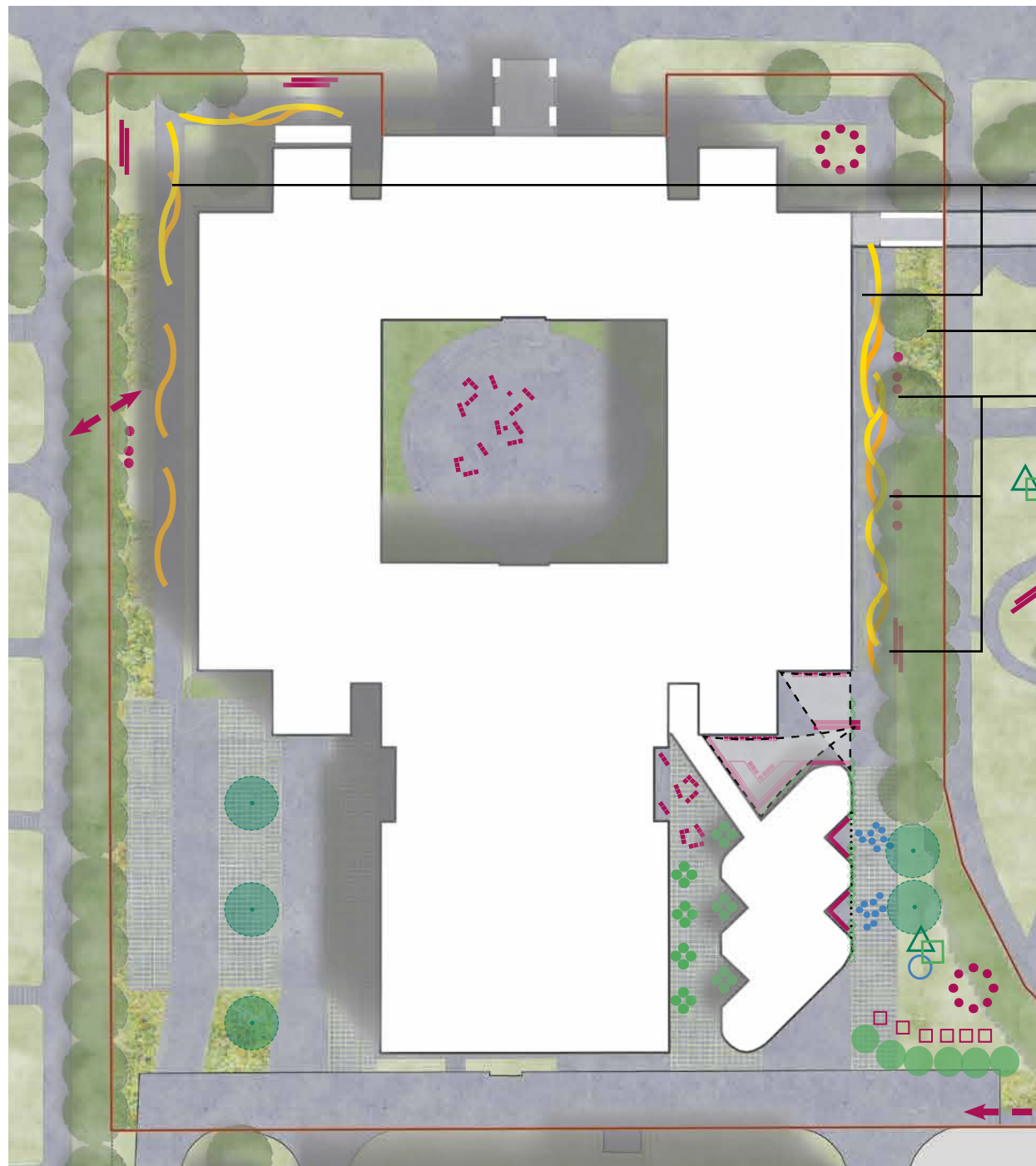
U RANNÍ DRUŽINY

- integrace herní funkce, prvek dominantou revitalizovaného prostoru
- koncepční provázanost s navrženým herním prvkem
- prověřit možnost integrace do keřového porostu
- design inspirovaný nápady dětí z proběhlých workshopů (viz obr. níže)

DROBNÝ MOBILIÁŘ A ÚPRAVA STÁVAJÍCÍCH POVRCHŮ

Drobný mobiliář a barevná dekorace stávajících chodníků podporuje jednotnou koncepci zahrady a **je pojítkem mezi jednotlivými prostory** speciálně navrženými pro výuku nebo pobyt družiny. Doporučuje se se zapojením žáků FZŠ vybrat určité téma, které ve formě nápisů nebo zobrazení dále zahradu propojí a podpoří její jedinečnost. Jako vhodná témata se nabízí např. místní druhy rostlin, živočišná říše, květy, plody a semena, život v půdě, země ve vesmíru apod. **Doporučuje se zvolit jednoduchou a decentní paletu barev a oslovit specialistu** (designéra nebo umělce) **ke spolupráci na konkrétním návrhu.**

➔ BAREVNÁ DEKORACE CHODNÍKU

- instantní řešení
- participace žáků ZŠ na návrzích i realizaci
- finální návrh zpracován za pomoci vizuálního umělce nebo designera

➔ PROJEKTY ŠKOLY

- doplňování prostoru výtvoř (ekologie, výtvarná činnost) dětí
- možné využití plotů, ploch divoké vegetace/lučního trávníku

➔ ODPOČINKOVÁ MÍSTA

- roztroušeně po celém prostoru zahrady
- prostory na okraji, mimo aktivní zónu, pro skupinu max. 5 žáků
- prostor pro soukromí, odpočinek, útočiště od hluku, čtení, výtvarnou činnost, svačinu
- podporují klidné pozorování a poslech, sebereflexi
- využití pro výuku v malých skupinách
- design vytvořen a realizován s aktivní účastí žáků

VOLNÉ PRVKY - EXPERIMENTOVÁNÍ A TVOŘENÍ

Volné prvky významně podporují všestrannost hry i kvalitu výuky. Mohou to být **výukové materiály** i **volné herní prvky** určené k tvořivé hře, **sportovní pomůcky** a **venkovní hry**, **konstrukční materiály** určené k vyrábění, **písek**, **voda** a **hlína**.

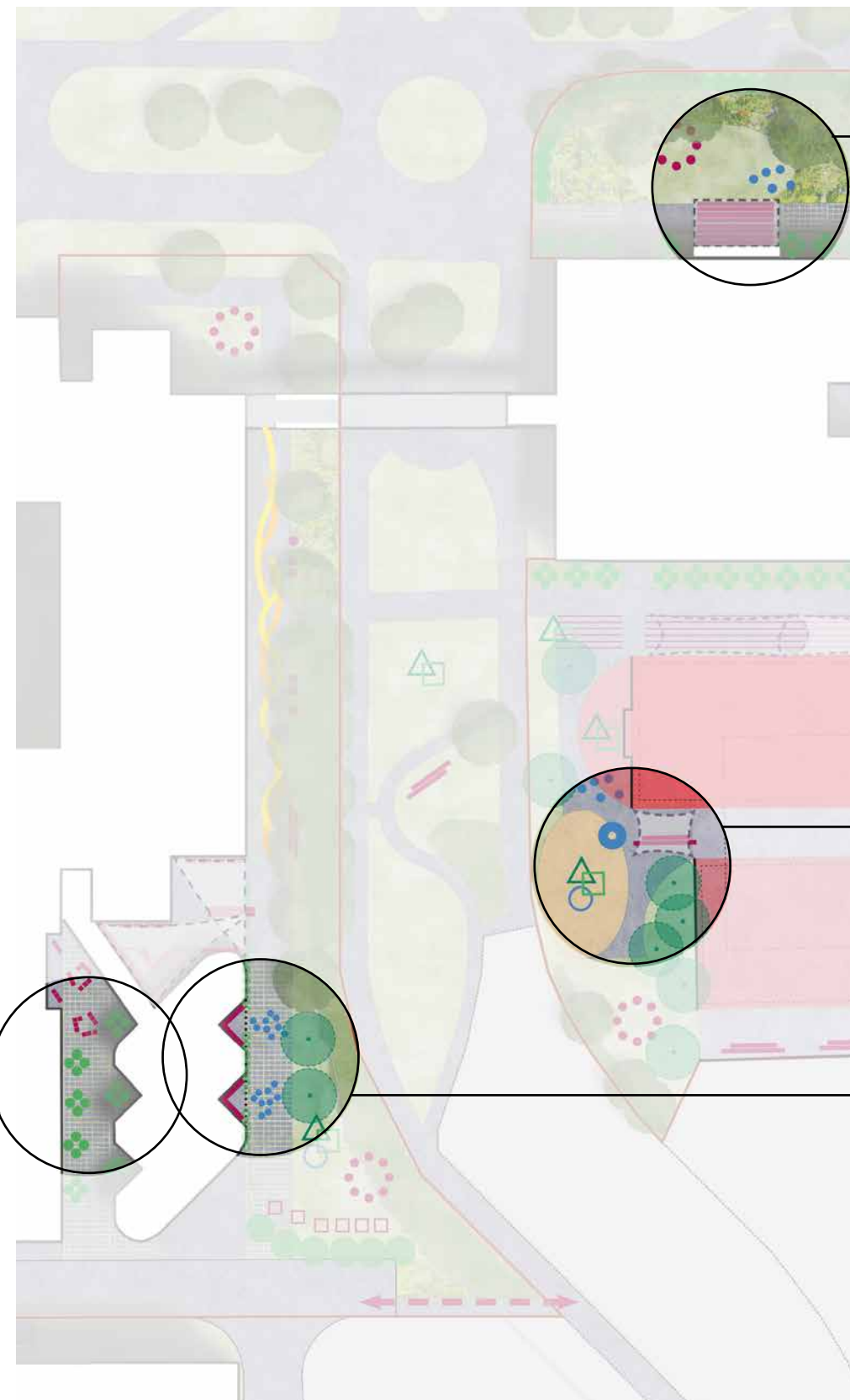
Výhodou těchto prvků je:

- snadné doplnění jakékoli nevyužité plochy
- proměnlivé, dočasné, nabízející různorodé využití
- odpovídají momentální potřebě využití prostoru
- podporují kreativitu, spolupráci, testování, nápady
- velký efekt za využití minimálních finančních prostředků

PŘÍRODNÍ PROSTOR ZA JÍDELNOU

- revitalizovaný prostor nabízí mobilní posezení a pracovní stoly pro praktické činnosti a experimenty
- dřevěná terasa u jídelny a polopropustné zastínění vnáší do prostoru lidské měřítko a zútulňuje prostor
- dlažba s výsadbou stanovištně vhodných trvalek a travin, úprava dešťové strouhy pro vzdělávací účely

PŘÍRODOVĚDA A EXPERIMENTY

- zázemí pro experimenty s přírodními materiály, pokusy i projekty
- možnost umístění ohniště

HERNÍ KRAJINA

- nezbytnou součástí herní krajiny jsou volné stavební materiály, nejlépe ve spojení s vodou a pískem
- v 1. etapě tvořivá hra s recyklovanými materiály jako instantní řešení pro okamžité podpoření nedostatečné herní nabídky

STAVEBNICE

- jednou z možností oživení prostoru jsou venkovní stavebnice podporující volnou tvořivou hru (např. MPD stavebnice)

C. PROSTOR PRO DRUŽINU

Stávající nedostatečná nabídka pro pobyt a hru družiny bude rozšířena komplexním přístupem k celému prostoru školních pozemků, nicméně v návrhu jsou **definovány tři prostory, které budou zpracovány se zvláštním zřetelem na specifické potřeby družiny.**

Tyto prostory budou definovány úpravou ohraničení, sjednocením povrchů, doplněním zeleně a prvků mobiliáře. Takto vytvořená krajina nabídne dětem mnoho neformálních příležitostí ke hře, ale zároveň umožní zachovat i jiné funkce, jako např. využití pro sport nebo výuku.

Každý prostor pro družinu bude dále doplněn formálním herním prvkem přírodního typu (klády a lanový program) pro navýšení jeho nabídky pro akční hru. Dále každý ze tří prostorů nabízí pobyt ve stínu, zpevněnou i travnatou plochu a multifunkční mobiliář umožňující kromě posezení i další interakci.

HERNÍ KRAJINA ←

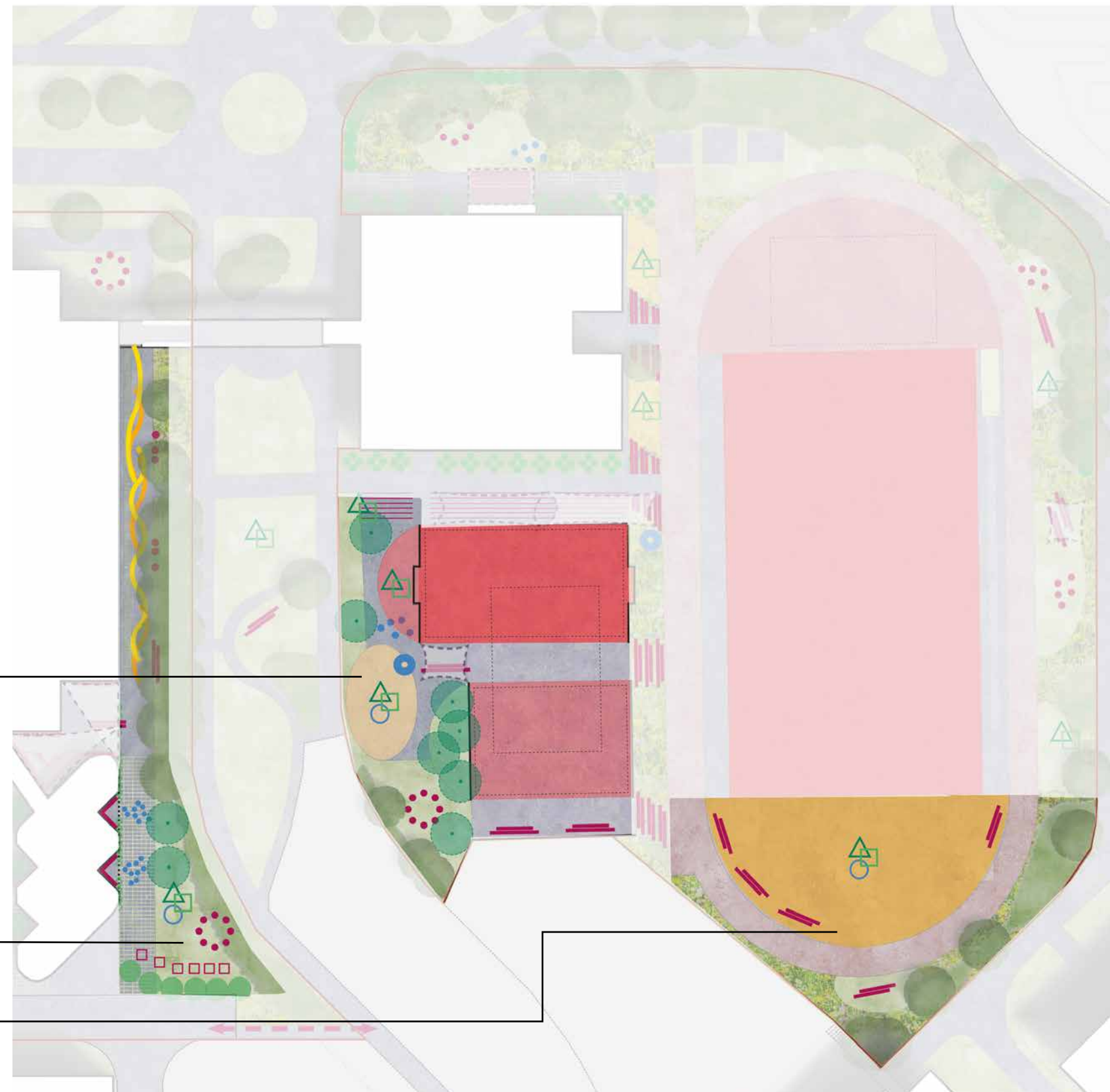
- propojení sportovních ploch do jednoho multifunkčního prostoru odděleného prostupnými zábranami
- přetvoření asfaltového plácku v herní krajinu, která sestává ze tří částí, první zpevněné, druhé s herním prvkem s dopadovou plochou, třetí jako zelená oáza
- zastřešené posezení zasazené do středu prostoru
- tribuna umístěná u vstupu do prostoru využívající stávající svah

PROSTOR U RANNÍ DRUŽINY ←

- regenerovaný prostor doplněný o herní prvek, zeď a zelenou učebnu

HRA V OVÁLU ←

- integrace běžecké dráhy oválu do herní krajiny, umístění formálních i neformálních herních prvků

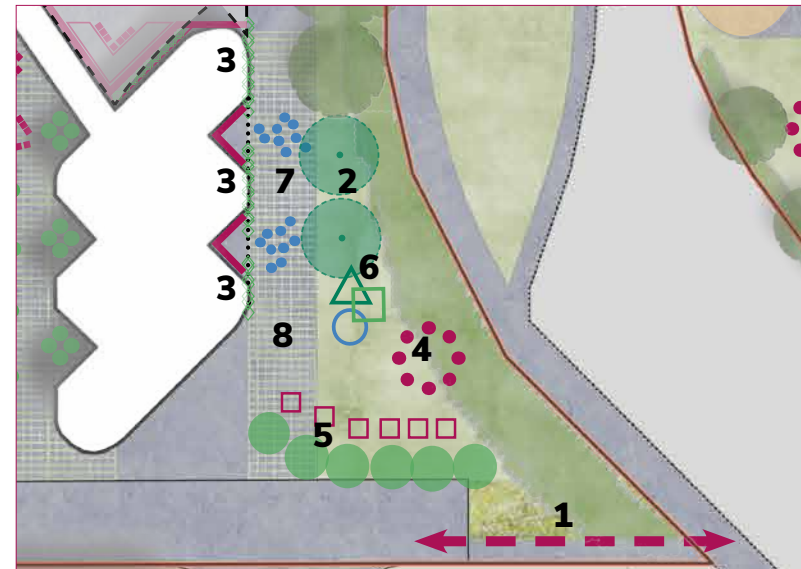

PROSTOR U RANNÍ DRUŽINY

Úzký a zanedbaný prostor bude vyčištěn, trávník bude rekonstruován a dojde k úpravě zpevněného povrchu k více zelenému a udržitelnému řešení např. formou zatravňovací dlažby. Vybrané keře budou vyvětveny a prosvětleny, a tím dojde k podstatnému **rozšíření prostoru pro umístění nabídky pro pobyt a hru**. Po zřízení alternativního pěšího propojení pro veřejnost v JV cípu pozemku bude rovněž pro žáky, učitele a vychovatele zajištěno potřebné soukromí.

Centrální herní a pobytový prvek bude navržen v architektonické studii v návaznosti na proběhlé plánovací workshopy s využitím návrhů dětí. Žáci FZŠ budou rovněž zapojeni do realizace prvku.

① Hranice a náplň místa je definována, je tedy možné stávající prostor dotvářet drobnými instantními zásahy, které jsou v souladu s cílovou vizí. V první etapě doporučujeme vyčištění místa, výsadbu dřevin, zřízení prvků pro environmentální vzdělávání (přírodě blízké vegetační prvky, výukové záhony a boxy při fasádě ranní družiny) a zelené učebny.

- 1 pěší propojení pro veřejnost
- 2 výsadba 2 ks solitérních stromů (Prunus, popř. Malus)
- 3 ozelenění fasády
- 4 v rozšířeném prostoru bude umístěn centrální multifunkční prvek sloužící jako neformální učebna v zeleni a pro aktivity družiny, viz zelená učebna str. 10
- 5 pobytová plocha bude jasně ohraničena nízkým volně rostoucím živým plotem cca 1m výšky (Ribes, Cornus alba apod.) a vyvýšenými záhony
- 6 jednoduché dřevěné herní prvky budou plánovány v participaci se žáky FZŠ a nabídnou zázemí pro družinu
- 7 volné herní prvky a materiály na tvoření budou uskladněny v boxech/lavicích u fasády budovy
- 8 povrch bude tvořit kombinace zátěžového trávníku, zatravňovací dlažby a dlažby

① DALŠÍ MOŽNOSTI HRY S VOLNÝMI PRVKY

HERNÍ KRAJINA

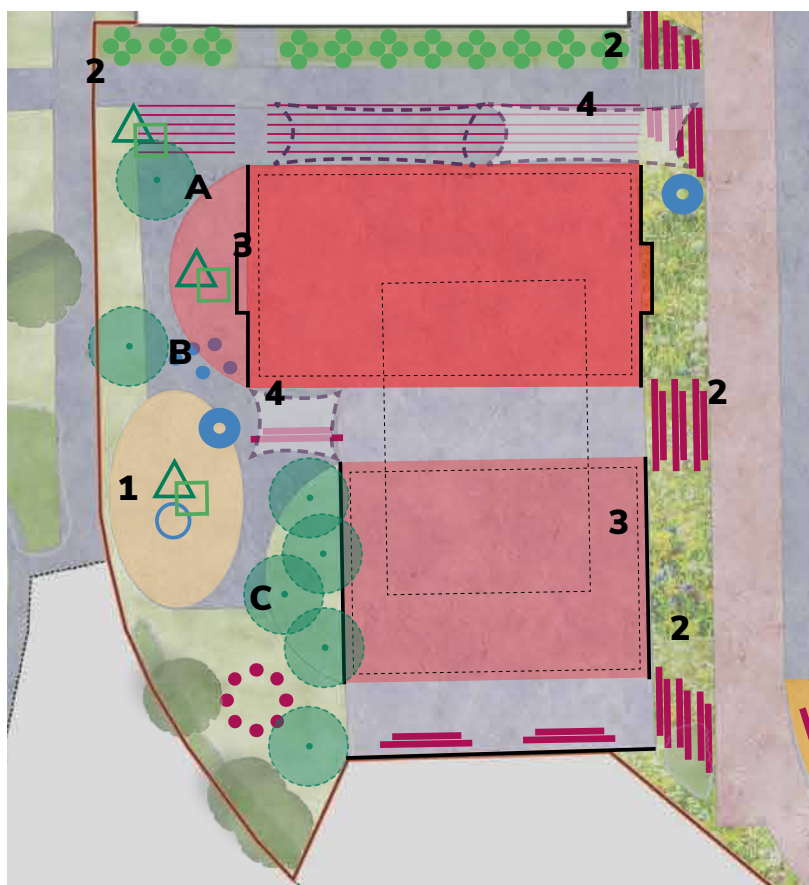
Otočením stávajícího sportovního hřiště o 90° dojde k **provázání pobytového prostoru u tělocvičny se sportovní plochou**, podpořené podélnou tribunou se sezónním zastřešením. Tato úprava dále umožní vytvořit příčné propojení a otevřít zpevněnou plochu hřiště nejen směrem k prostoru pro družinu, ale i směrem k oválu. Instalovat **oplocení sportovních ploch je možné částečně, dle návrhu architekta tak, aby nedošlo k pocitu uzavření v „kleci“**. Obě multifunkční plochy zvlášť nebo společně slouží k různým sportovním aktivitám a skupinovým hrám s možností posezení a k odložení lahví a batůžků. Prostor pro družinu a sportovní plochy jsou propojeny **centrálním pointem/altánem**.

Prostor primárně určený pro družinu sestává ze tří částí:

A zpevněný prostor k míčovým hrám a jízdě na koloběžkách

B měkký povrch s herním prvkem, altánem a pítkem sloužící primárně ke hře

C přírodní kout složený k relaxaci, ke klidovým aktivitám a výuce, zahrnuje zelenou učebnu (viz str. 10), ale i novou výsadbu stromů na terénní modelaci.

1 FORMÁLNÍ HERNÍ PRVEK

- prolézačka s lanovým programem a posezením ve výšce
- herní prvek inspirovaný návrhy dětí

2 POSEZENÍ / NEFORMÁLNÍ HERNÍ PRVEK

multifunkční mobiliář navržený a realizovaný s účastí žáků

3 TRANSPARENTNÍ OPLOCENÍ

popř. integrovaná interaktivní stěna

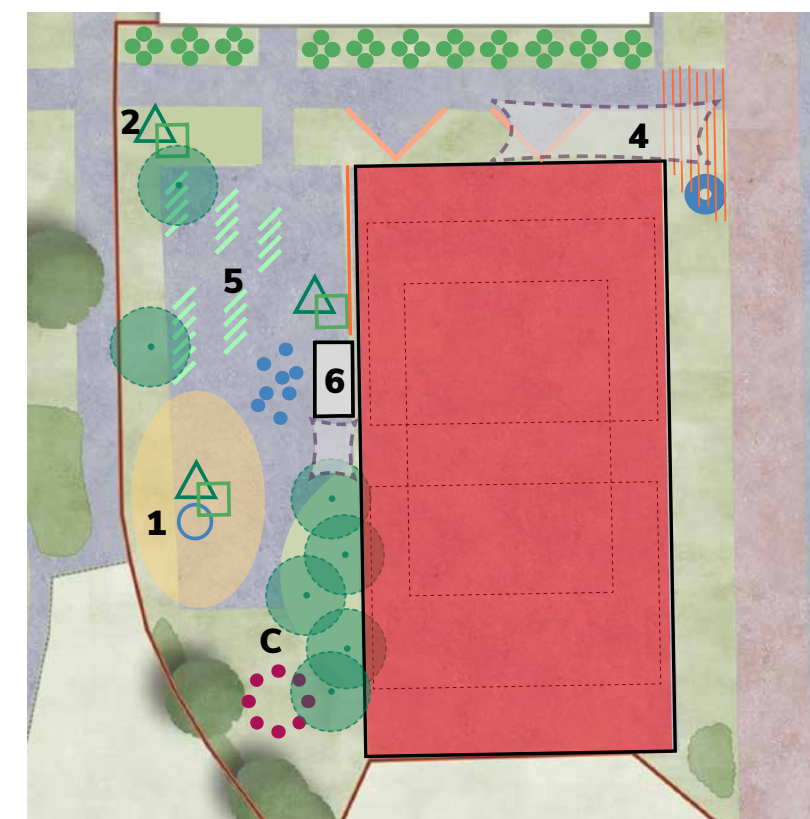
4 CENTRÁLNÍ ZASTŘEŠENÝ POBYTOVÝ PROSTOR

- lehká dřevěná konstrukce, sezónní zakrytí plachtou
- multifunkční mobiliář/lavice/tribuna
- zázemí pro vychovatele, odkládání věcí žáků

INSTANTNÍ ÚPRAVY

- nabídku pro pobyt a hru je možné vytvořit pomocí dočasného zásahu, který poslouží do doby, než započnou rozsáhlé stavební práce na celkové revitalizaci sportovních ploch

5 instantní proměna asfaltu bodovou výsadbou travin

6 instalace kontejneru s volnými herními prvky

HERNÍ KRAJINA A HRA V OVÁLU

Vizualizace proměny prostorového uspořádání za účelem navýšení variability využití i prostupnosti celého areálu.

JIŽNÍ ČÁST OVÁLU A SPORTOVNÍ PLOCHY

- 1** neformální pobytové a herní prvky po obvodu oválu
- 2** formální herní prvky s dopadovou plochou
- 3** sezení uvnitř oplocení sportovního hřiště
- 4** transparentní a prostupné oplocení

HERNÍ KRAJINA

- 5** přírodní kout zahrady se zelenou učebnou
- 6** skupina stromů na terénní modelaci s opičí dráhou
- 7** centrální pobytový prostor se zastřešením
- 8** formální herní prvek s pobytovou plochou
- 9** tribuny přiléhající ke hřišti se zastřešením
- 10** pítka/mlžidlo
- 11** zpevněný prostor pro pobyt družiny
- 12** přírodně řešená zeleň, výsadba trvalek a travin mezi balvany

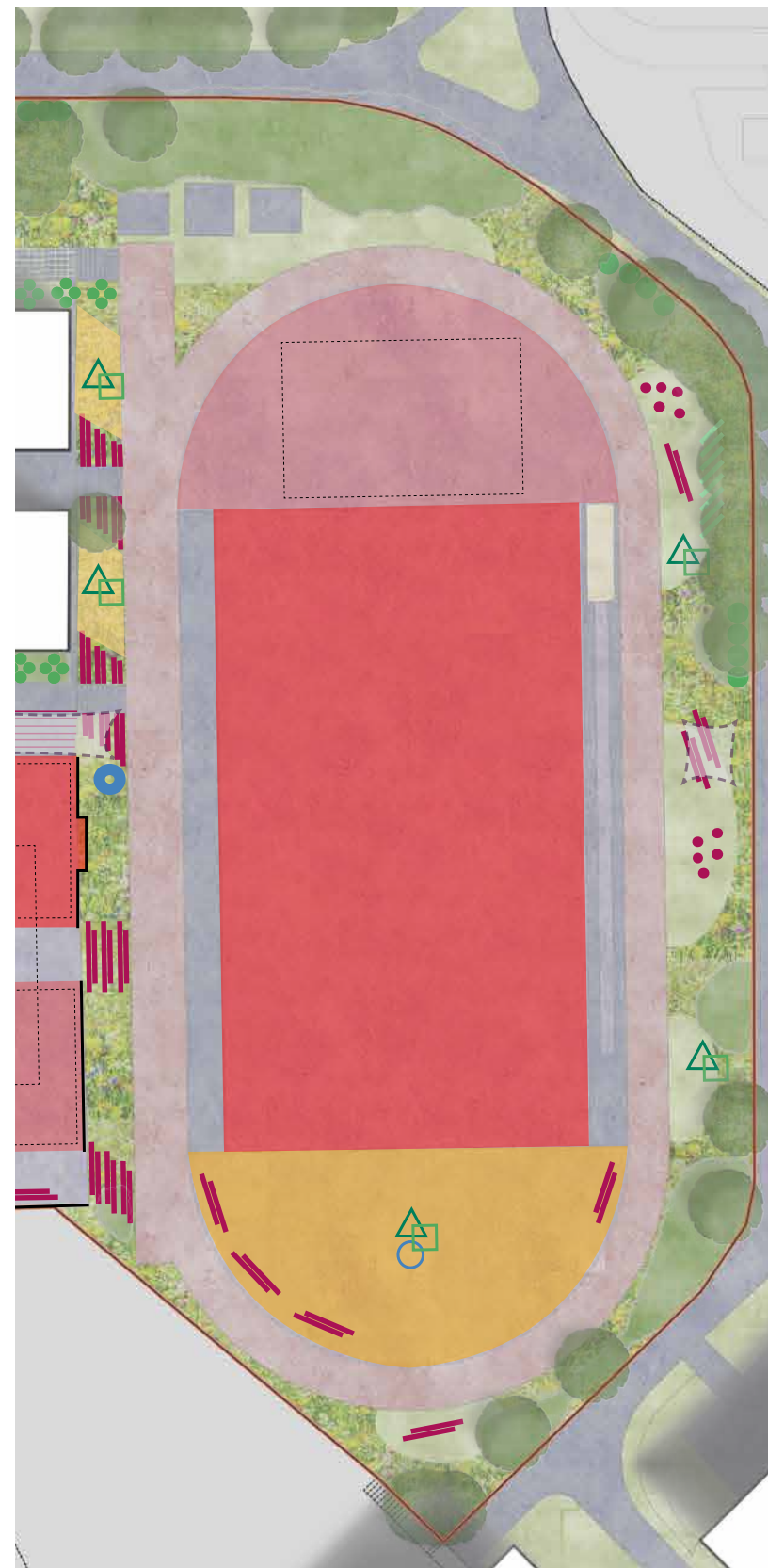
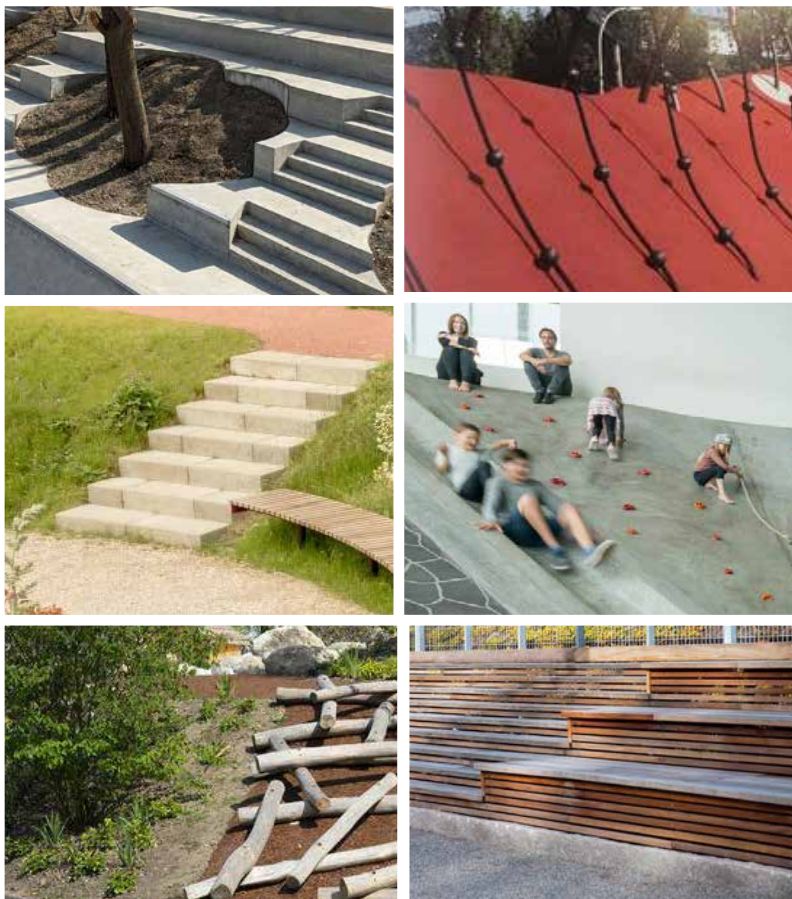
D. SPORTOVNÍ PLOCHY

Kapacita sportovních ploch bude zachována, návrh navíc navyšuje jejich využití díky tomu, že počítá s jejich multifunkčním zpracováním, tj. bude možné je kombinovat a používat pro různé druhy sportovních aktivit. Sportovní plochy budou **doplněny programem po jejich obvodu**, jako např. posezení, zastřešení, neformální herní prvky, prvky k posilování apod. Bude prověřena možnost umístění pítka a mlžidla (existence vodovodu u schodů ve střední části).

Místo klece vznikne několik prostupných prostorů.

Stávající svah může mít různé využití pro pobyt i hru, v části u tělocvičny je doporučováno spíše technické řešení, v jižní části spíše přírodní.

Východní a severní strana oválu má přírodní charakter.

Podél oválu a v jeho jižní části vytvoření nabídky ke hře.

Běžecový okruh integrován do návrhu

E. VOLNÝ ČAS

A POSEZENÍ V BLÍZKOSTI VSTUPU DO BUDOVY FZŠ

- posezení v přírodním prostředí ve stínu stromů
- pro žáky 1. i 2. stupně, využití ve volném čase, prostor pro čekání během obědové pauzy, pro učení, vypracování úkolů, svačení, socializaci
- multifunkční prvek pro pobyt a neformální hru, variabilní posezení, stůl
- materiál: dřevěné palubky
- zapojení žáků FZŠ do návrhu, realizace a údržby prvku

2. STUPEŇ A VYUŽITÍ POZEMKŮ FZŠ VE VOLNÉM ČASE

Děti z druhého stupně nepobývají a netráví čas na pozemcích školy, přestože byla mezi dětmi v dotazníku identifikována poptávka. Během workshopů žáci pak identifikovali nedostatek míst pro pobyt a nabídku pro hru své věkové skupiny nejen na pozemcích školy, ale i v širším okolí.

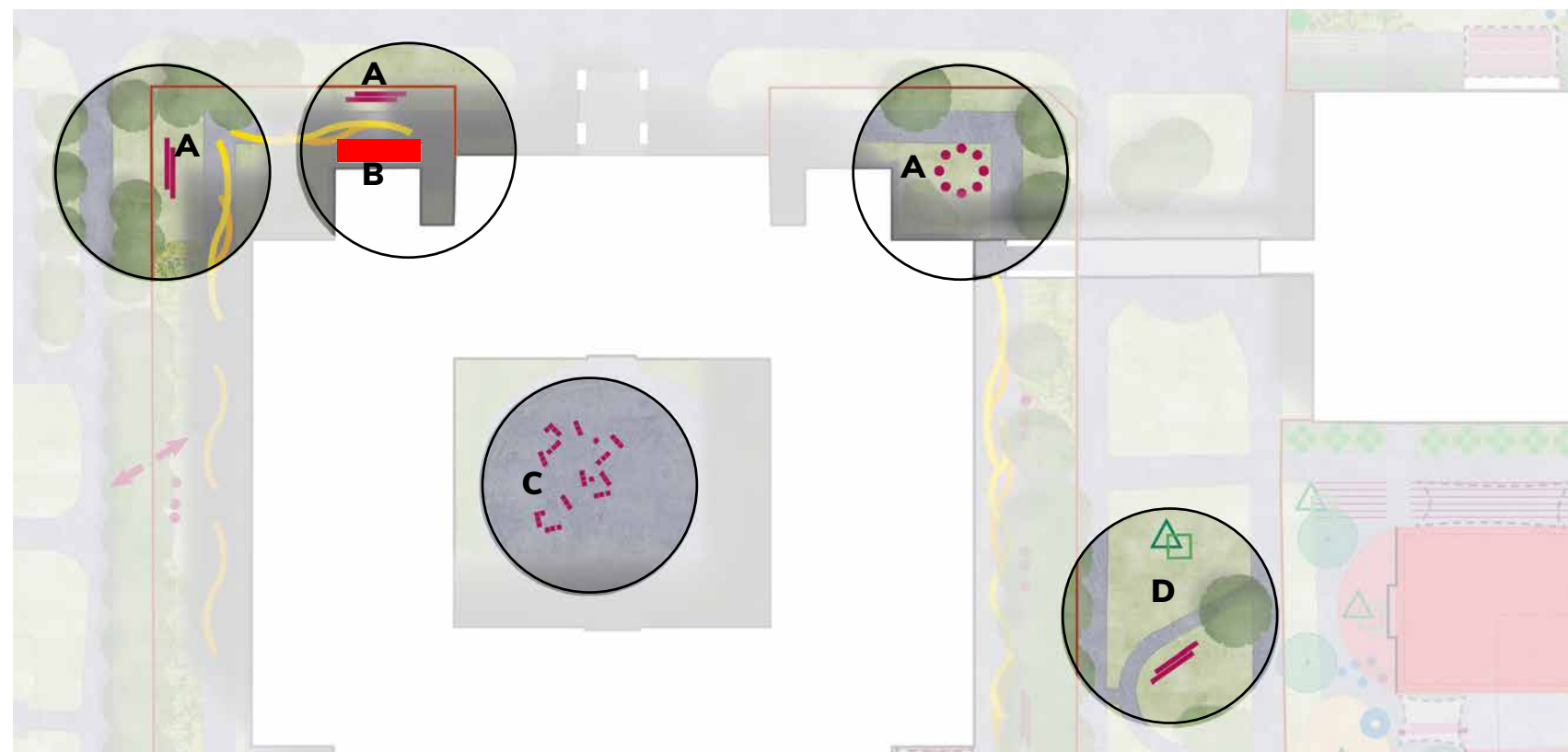
Děti by uvítaly vznik neformálních míst pro pobyt ve formě zajímavého designového venkovního mobiliáře, kde by se mohly spontánně potkávat po škole či při čekání na odpolední aktivity včetně atletiky na pozemku školy. Zároveň bylo zjištěno, že určitý počet dětí, které již nevyužívají služby školní jídelny, by uvítal v okolí budovy školy místo s možností posedět a posvačit svůj oběd.

V návrhu tyto potřeby starších dětí respektujeme a navrhujeme řadu neformálních míst, která mohou být využívána i touto věkovou skupinou s cílem vytvořit bližší vztah ke své škole i mimo čas trávený formální výukou. Doporučujeme také provést kroky k zapojení této skupiny do realizace těchto míst.

B KOLEČKÁŘI A ÚSCHOVA KOL, KOLOBĚŽEK A SKATŮ

V rámci revitalizace venkovních pozemků školy doporučujeme věnovat zvláštní pozornost zkvalitnění zázemí pro odložení kol, koloběžek a skatů. Analýzou sebraných dat bylo zjištěno, že existuje značný počet žáků, který do školy jezdí na kolečkách a nevyhovující stojany řadu z nich od jízdy do školy na kolečkách odrazují.

V souladu s soudobými trendy a strategiemi ve vztahu k udržitelnému rozvoji a zdravému životnímu stylu výrazně doporučujeme věnovat péči kvalitnímu a zabezpečenému zázemí ve formě klece nebo stojanů doplněných stříškou a popř. integrovaných do nově navrhovaného neformálního mobiliáře.

C ATRIUM

- režimová opatření pro pobyt o velké přestávce a obědové pauze
- doplnění variabilním mobiliářem
- definovaná náplň se zapojením žáků FZŠ, např. nabídka pro hru a trávení volného času - deskové hry integrované do mobiliáře, volné herní materiály

D VEŘEJNÝ PROSTOR MEZI POZEMKY FZŠ

- prostor příjemný pro pobyt a oblíbený dětmi
- po doplnění jednoduchým mobiliářem nebo neformálním herním prvkem může posloužit nejen pro hru a pobyt ve volném čase, ale i pro výuku venku

F. MATERIÁLOVÉ ŘEŠENÍ

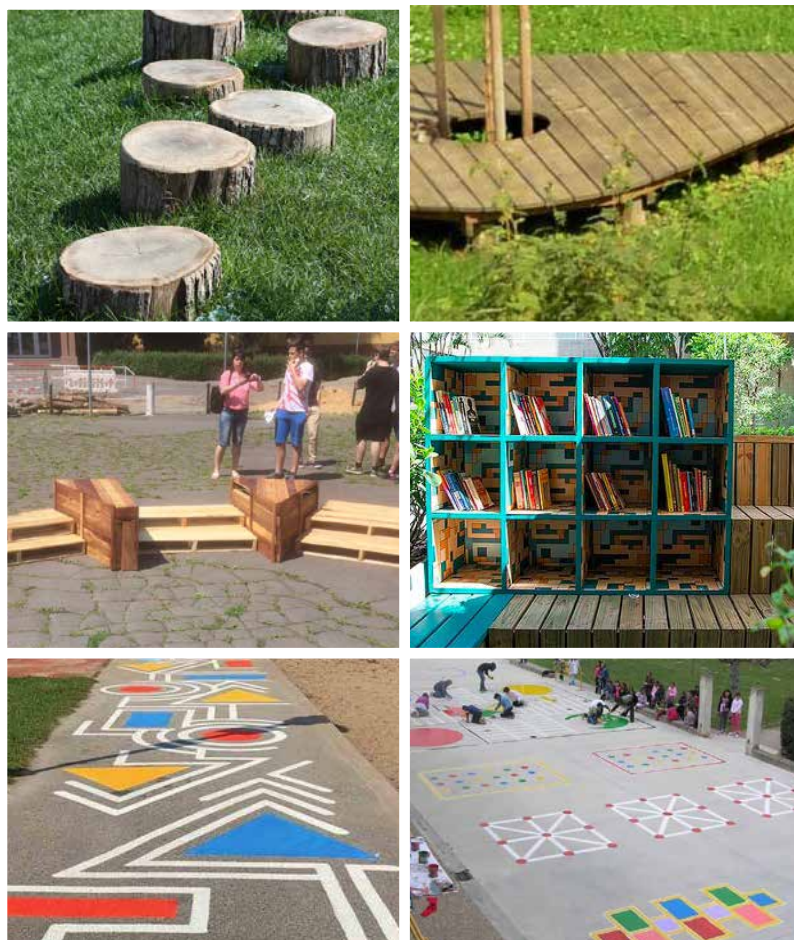
Doporučené materiálové řešení kopíruje celkový přístup dvou úrovní opatření, etapizaci. Konceptně podložené dlouhodobé úpravy budou prováděny v požadavku maximální kvality a trvanlivosti a tedy i udržitelnosti. Tato vrstva je průběžně doplňována instantními zásahy s účastí žáků i personálu FZŠ a s využitím přírodních a recyklovaných materiálů.

Výhody rychlých a dočasných zásahů:

- maximální využití potenciálu zahrady
- snadné přizpůsobení změnám poptávky
- recyklace v navazujících fázích revitalizace

Prvky realizovatelné participací pod vedením lektora:

- jednoduché prvky k posezení - výroba na místě
- složitější mobiliář - zajištěna předchozí příprava materiálu
- barevné dekorace stávajících povrchů

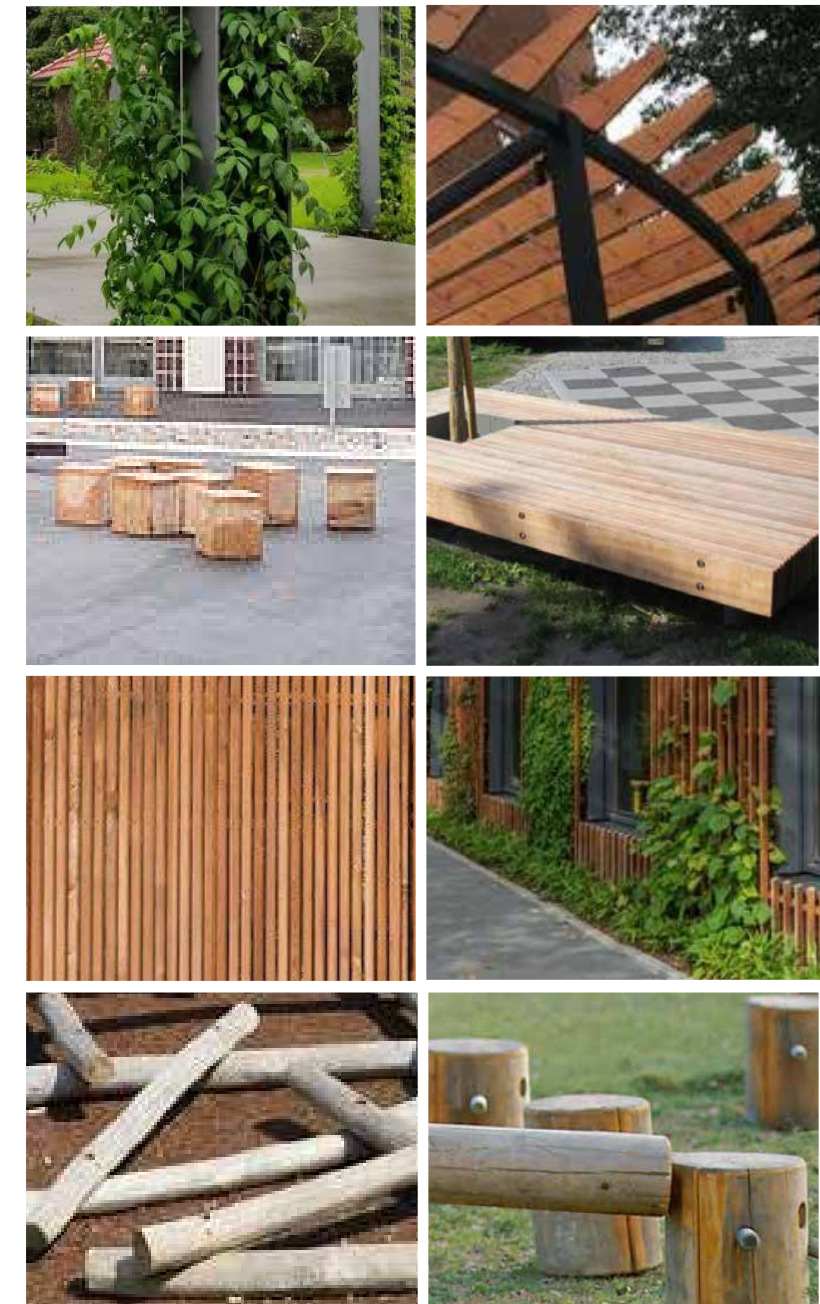
Zásahy s dlouhodobým efektem vyžadují větší investice a použití trvanlivých materiálů, jako např.:

- betonový povrch, stupně, svahy
- kompozice z kamenů, terénní modelace
- využití betonových prefabrikátů pro pobyt i hru

Materiály určené pro mobiliář a herní prvky zahrnují:

- kovové konstrukce - altány a přístřešky
- masivní dřevo - mobiliář
- dřevěné rošty, laťování
- ošetřené kulatiny pro stavbu herních prvků

G. ZELEŇ

Návrh se zaměřuje na propojení funkčních ploch se zelení v nejvyšší možné míře a na rozšíření palety vegetačních prvků a diferenciaci míry údržby. Specifikace jednotlivých vegetačních prvků je dále rozepsaná na následujících stranách.

- 1** výsadba nových solitérních dlouhověkých stromů
- 2** výsadba husté skupiny rychle rostoucích stromů
- 3** prořez, pročištění a vyvětvení vzrostlých keřů
- 4** výsadba volně rostoucího živého plotu
- 5** extenzivní trvalkové nebo smíšené výsadby

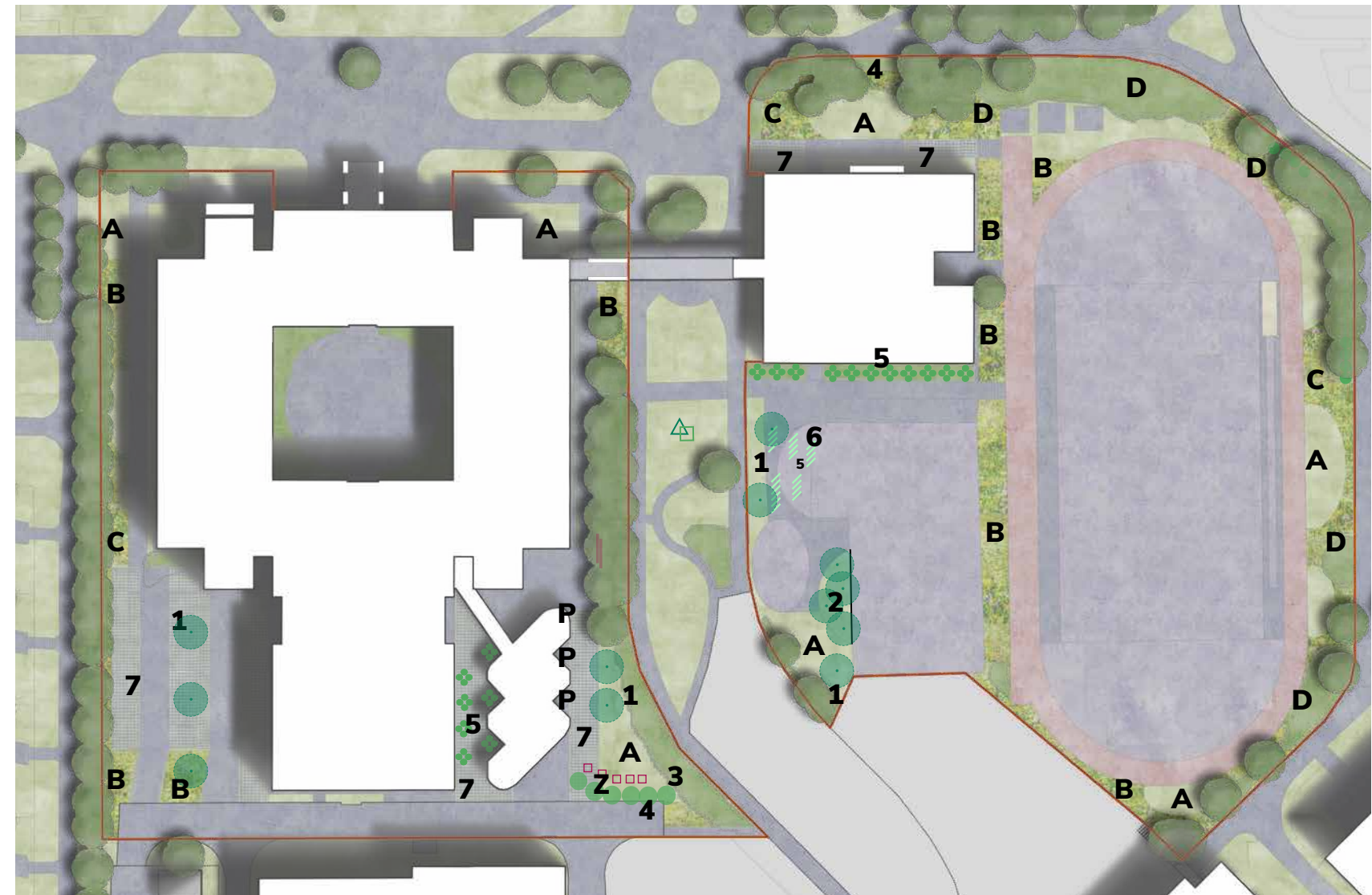
Zásahy do zpevněných ploch za účelem:

- 6** výsadby ornamentálních travin
- 7** založení zatravnovací dlažby

Diverzifikace údržby travnatých ploch:

- A** údržba pobytového trávníku
- B** kvetoucí nebo hmyzí louka založená výsevem
- C** luční trávník ponechaný přirozenému vývoji
- D** plochy ponechané sukcesi s údržbou po 5 letech

- P** popínavky
- Z** záhonky

Koncepce zeleně využívá ve velké míře přirozených sukcesních procesů, od intervence ve zpevněných plochách po keřové stádium.

KONCEPCE ZELENĚ

Návrh významně rozšiřuje spektrum vegetačních prvků a v souladu se zásadami adaptace na změny klimatu a budováním modrozelené infrastruktury počítá se zelení ve všech stavebních úpravách. Zeleň figuruje v návrhu jako důležitý prostorotvorný prvek, proto je jí věnována samostatná kapitola.

Současnou vegetaci návrh respektuje a navazuje na ni (pokračování třešňové aleje) nebo s ní dále pracuje (např. vyvětvení a prořez keřové skupiny).

Důležitým rysem koncepce zeleně je diverzifikace ploch údržby. Za účelem zvýšení biodiverzity návrh ponechává vybrané plochy volné sukcesi, jiné převádí do kategorie s extenzivní údržbou (trvalkové záhony, květnaté a hmyzí loučky, volně rostoucí keřové skupiny). Naopak plochy primárně určené k pobytu vyžadují vyšší míru údržby.

Konkrétní opatření budou definována na základě celkové inventarizace zeleně a posouzení provozní bezpečnosti stromů. Rovněž budou u určeny geologické podmínky v místě a na jejich základě vytvořena koncepce hospodaření s dešťovou vodou a možnosti jejího zasakování na pozemcích FZŠ.

NAVRŽENÉ VEGETAČNÍ PRVKY

Stromy

Vzrostlé stromy jsou nespornou předností stávající zahrady a jsou navrženy k zachování. Zdravotní stav a provozní bezpečnost stromů je třeba nechat pravidelně (v intervalu min. 2 roky) kontrolovat certifikovaným arboristou (držitel certifikátu European Tree Worker nebo Český certifikovaný arborista-stromolezec), který v případě nutnosti provede potřebný zásah.

Počítá se s **dosadbou stromů v prostoru u ranní družiny**. Jako vhodné řešení se jeví navázání na stávající třešňovou alej. Druhá možnost je výsadba samostatné skupiny stromů menšího vzrůstu (javory, muchovník, jabloně) v prostoru zelené učebny a herního prvku.

Návrh dále doporučuje **výsadbu skupiny rychle rostoucích stromů v prostoru stávajícího asfaltového plácku**. Tato výsadba bude zcela integrována do herní krajiny, pod stromy bude instalováno posezení, opičí stezka nebo stezka ze šlapáků mezi kompozicí z travin a kamenů.

Další výsadba stromů bude spojena s celkovou revitalizací sportovních ploch. Pomocí vhodných technologií je možné stromy umísťovat i v blízkosti zpevněných ploch a vytvářet tak tolik potřebné mikroklima.

Příklad husté výsadby skupiny rychle rostoucích stromů s integrovanými herními prvky.

Během realizace revitalizace zahrady a stavebních prací je třeba dbát zvýšené opatrnosti, aby nedošlo k poškození kořenů stromů či k poranění kmene a větví. Případné odborné arboristická ošetření budou prováděny v souladu se standardem SPPK A 02 002:2015 Řez stromů. Vlastní technika řezu musí odpovídat výše uvedenému standardu SPPK A 02 002:2015 Řez stromů – zejména řez na větvní límeček, dodržování třetinového pravidla (zakracování na boční větev), velikost řezných ran atd. Práce by měl provádět kvalifikovaný odborník - certifikovaný arborista (držitel certifikátu European Tree Worker nebo Český certifikovaný arborista-stromolezec). Zahradnické práce musí probíhat ve vhodných agrotechnických termínech. Ořezané větve mohou být využity jako materiál pro pobyt a hru.

Keře, popínavky, okrasné traviny

Stávající keřové výsadby podél hranice pozemku jsou vnímány jako ekologicky hodnotné, na základě dendrologického průzkumu budou definována opatření vedoucí buď k celkovému zmlazení porostu nebo naopak jeho zobytnění pomocí důkladného prořezu a vyvětvení. Je doporučeno pravidelné odstraňování náletů a skupin invazivních dřevin (křídlatka).

Navržené vegetační prvky:

- **přírodě blízké keřové skupiny** - stávající i dosazené, v přírodních částech zahrady, použití domácích druhů, podpora biodiverzity, prořez 1x za 5 let
- **volně rostoucí živý plot** - dosadba za účelem vytvoření vizuální bariéry za tělocvičnou a podél plotu na větší straně oválu, domácí druhy dřevin, popř. méně vzrůstné kultivary (Cornus alba sanq., Ribes sanq.)
- **vysoko vyvětvené keře, nízko zavětvené stromy** - prostorově a kompozičně hodnotné, úpravou stávajících keřů nebo novou výsadbou, zejména v místech určených pro neformální hru a pobyt (u ranní družiny, v okolí zelených učeben), výsadby podtrhující ztvárnění jednotlivých herních zákoutí, které ale nevytváří vizuální bariéru v prostoru (šeřík, líska, vilín, muchovník).

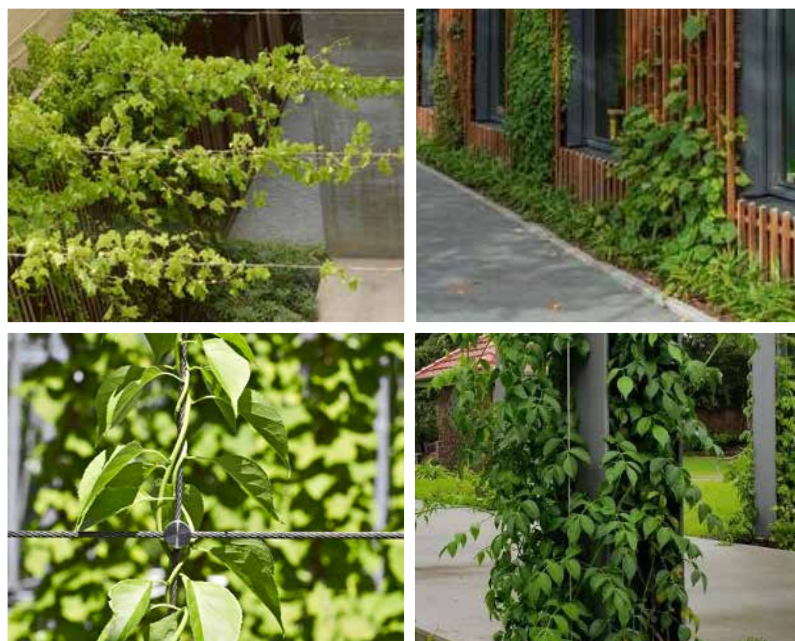

Příklad prořezaných keřů s vloženou terasou (vlevo) a nízko zavětveného stromu, tzv. vícekmene (vpravo)

- **vitální výsadby vhodné pro dětská hřiště** - jedná se zejména o výsadby vrbiček a travin, které mají dobrou schopnost regenerace při případném poškození dětmi

- **popínavky** - v místech s nedostatkem prostoru a pro změkčení stavebních prvků (ranní družiny, altánů), na dřevěné treláži nebo ocelových lankách

Trvalkové a smíšené výsadby

Extenzivní trvalkové výsadby naleznou uplatnění v místech nevhodných pro trávník, zejména úzké pruhy zeminy mezi fasádou domu a chodníkem.

Trvalky a zejména traviny budou dále jednotlivě umísťovány v rámci individuálně navržených herních prvků a terénních úprav, jako jsou např. stupně ve svahu, spáry ve dlažbě, u paty některých stromů a všude tam, kde je žádoucí „změkčení“ prostoru a kde by byla obtížná údržba trávníku. Tyto výsadby velmi přispívají k navýšení herní atraktivity prostoru.

Trvalky mohou vytvářet jasné čitelný předěl (nahore), změkčovat přechody mezi prostory s odlišnou funkcí (uprostřed), nebo doplňovat různé pevné materiály (dole).

Trávníky a divočina

Návrh pracuje s definováním různých úrovní údržby trávníků. Trávník v místech předpokládané zvýšené herní aktivity je žádoucí obnovit a podpořit dle nové koncepce a umístění mobiliáře. **V exponovaných místech je doporučena rekonstrukce trávníku s cílem zvýšit jeho únosnost.** V místech terénních modelací s vyšším sklonem je možné zvážit založení pomocí travního koberce za účelem dřívějšího otevření zahrady k užívání.

Návrh definuje **plochy trávníku k transformaci na květnaté louky**. Jsou to druhově pestré trávníky, které v dlouhodobém horizontu přizpůsobí svou druhovou skladbu místním půdním a klimatickým podmínkám, a tím navyšují biodiverzitu místa a jeho odolnost vůči obdobím sucha, ale přispívají i k klidnějšímu mikroklimatu zahrady. Výhodou je jejich estetické působení a minimální náklady na údržbu.

Nízkoúdržbové trávníky je možné zapěstovat ze stávajících změnou údržby, pro zajímavější edukativní a estetický efekt je doporučováno **založení vysetím speciální luční směsi** (např. „kopretinová louka“, „zahradní loučka“ nebo „louka pro motýly“ (výrobce Planta naturalis)). Doporučená péče je pravidelná seč 2x do roka ve výšce nad 5 cm, v případě hmyzí loučky se seč po částech přerušuje (bez sečení od července do dalšího roku) pro zachování úkrytu pro různé druhy hmyzu.

Příklad květnaté louky pravidelně sečené (vlevo nahore), louky nechané ladem (vpravo nahore), hmyzí loučky nepravidelně kosené (vlevo dole), divoké vegetace regulované poze sešlapem (vpravo dole).

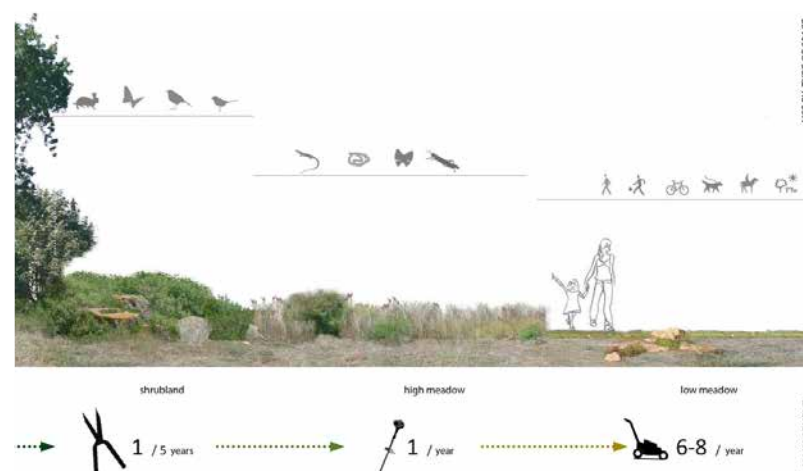
Plochy ponechané řízené sukcesi

V návrhu se dbá na **vyrovnané zastoupení ploch okrasné vegetace** (např. výsadby okrasných travin viz obr. vlevo nahoře), které mají převážně estetickou a prostorotvornou funkci, **a ploch ponechaných sukcesi**. Výskyt plevelných druhů nemusí být vždy vnímán negativně, v kontrastu se zpevněnými plochami a jednoduchým designem prvků mobiláře může dokonce působit esteticky (viz obr. vpravo nahoře). Sukcese může být samovolná nebo řízená (podpora původních a odstraňování invazivních druhů rostlin).

Přírodě blízké vegetační prvky poskytují úkryt živočichům, lákají motýly. Tato místa mají také nespornou **edukační** roli, slouží pro **demonstraci přírodních procesů**, jako je koloběh vody, živin. Dále podporují chuť k pozorování, zkoumání přírody, rozvíjejí smyslové vnímání s smysl pro zodpovědnost k přírodě.

Péče o přírodě blízké prostředí a ukázka zastoupení jeho obyvatel je názorně vyjádřena na schématu níže.

Zatrávňovací dlažba a šlapáky jsou důležité pro hospodárné nakládání s dešťovou vodou a umožnění jejího vsakování.

Místa pro pěstování

Návrh zeleně klade důraz na edukativní náplň zahrady. Součástí návrhu jsou proto určena **místa, která je možné v interakci s dětmi doplňovat prvky v rámci environmentálního vzdělávání** (úkryt pro ježky, ptačí budky a krmítka, výroba čmelínů a hmyzích hotelů). K tomuto účelu je možné využít přírodě blízká zákoutí po obvodu oválu a prostor za tělocvičnou.

Pro pěstování mají třídy k dispozici **vyvýšené záhony v prostoru u ranní družiny**.

3. PŘÍLOHA 1 - WORKSHOPY

ANALYTICKÉ WORKSHOPY

Workshopy měly formát projektového dne, žáci pracovali ve třech skupinách po max. 10 žácích pod vedením zkušených lektorů MPD.

ÚČASTNÍCI

- 4.C František Žák: 23 žáků
- 3.D Věra Matzenauerová 25 žáků

PROGRAM WORKSHOPŮ

- úvod
- analýza (rozhovor, práce s mapou, swot)
- shrnutí
- prezentace (např. jak pracuje architekt?)
- inspirace
- jde se ven
- navrhování na papíře
- tvorba modelu
- prezentace návrhu ostatním skupinám

Obr. P2 Diskuze nad mapou a hodnocení prostoru

Obr. P5 Skupinová diskuze a skicování návrhu

Obr. P3 Společné shrnutí hodnocení

Obr. P6 Tvorba modelu

Obr. P1 Úvodní brainstorming a prezentace

Obr. P4 Mapování v terénu

Obr. P7 Prezentace

VÝSTUPY 4.C

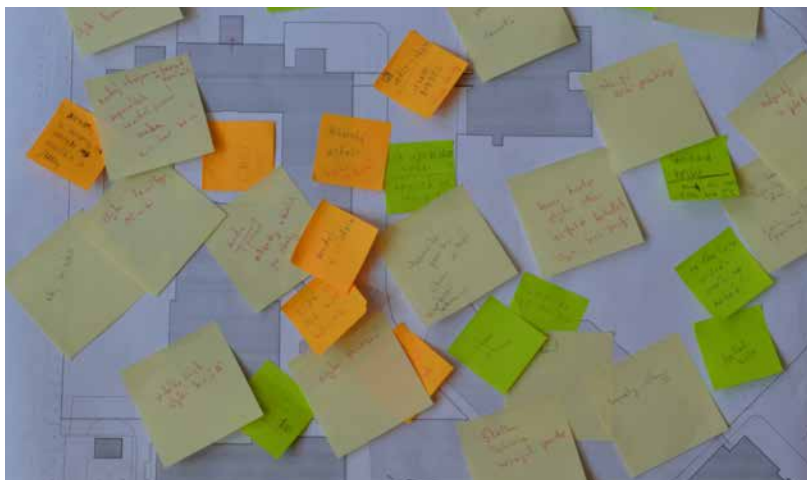
Obr. P8 Diskuze nad mapou a hodnocení prostoru

Obr. P11 Diskuze nad mapou a hodnocení prostoru

Obr. P14 Prostor u ranní družiny děti rozdělily na pobytovou část (vpravo), která volně přechází v herní prvky v levé části.

Obr. P9 Každá ze tří skupin vytvořila svou analytickou mapu

Obr. P12 Společné navrhování vybraného prostoru

Obr. P15 Asfaltový plácek si podle dětí zaslouží více zeleně a herní prvek uprostřed při zachování zpevněné dráhy pro koloběžky po jeho obvodu.

Obr. P10 Děti jako průvodci po pozemku školy

Obr. P13 V návrhu děti měly za úkol reagovat na dříve zjištěné nedostatky prostoru, v tomto případě na chybějící herní prvek a posezení zároveň.

Obr. P16 Presentace výsledných návrhů

VÝSTUPY 3.D

Obr. P17 Druhý workshop se zaměřil na hodnocení z dětské perspektivy předem vybraných prostorů, pro lepší analýzu jejich vnímání a potřeb.

Obr. P20 Děti vyjadřovaly potřebu přístřešků a zastínění, s pobytovými prvky ale zároveň kombinovaly nabídku pro hru (tobogán ze střechy domečku)

Obr. P23 Herní sestava je nejoblíbenější, pokud zároveň vytváří trasu - opičí dráhu a možnost hraní skupinových her, jako např. stop-zem.

Obr. P18 Společné shrnutí hodnocení

Obr. P21 Představa pobytu a relaxace ve výškách, jakož i schovávačka v domečku ve spodním patře menší děti obecně velmi přitahovala.

Obr. P24 Děti myslely i na okrasnou zeleň a její zavlažování, které může být i formou hry.

Obr. P19 V návrhu děti opět reagovaly na předešlá zjištění

Obr. P22 Děti nezapomněly ani na zeleň - přirozené zastínění pobytových prvků.

Obr. P25 Závěrečná prezentace návrhů (pobytový prostor u ranní družiny)

PLÁNOVACÍ WORKSHOP PRO 1. STUPEŇ

Workshop měl formát 2 projektových dní, žáci pracovali ve třech skupinách po max. 10 žácích pod vedením zkušených lektorů MPD.

ÚČASTNÍCI

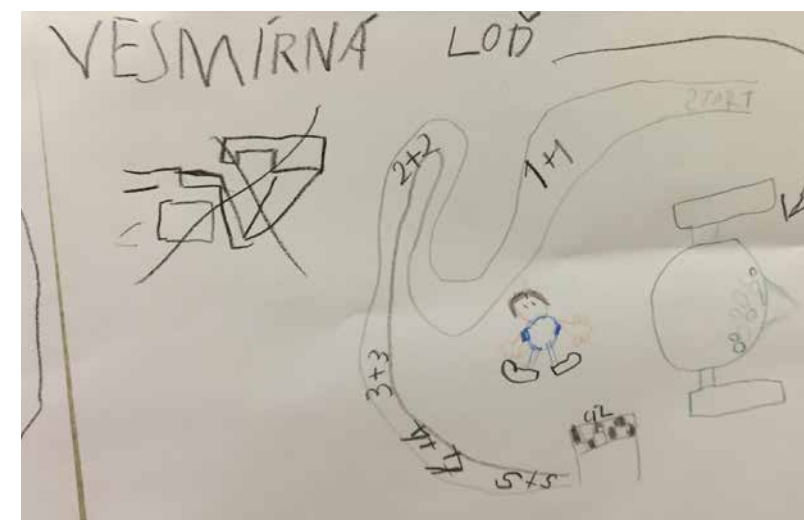
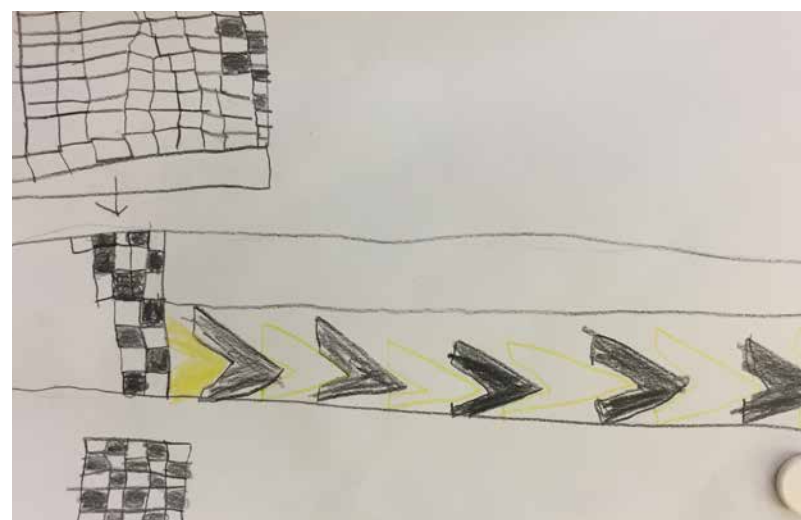
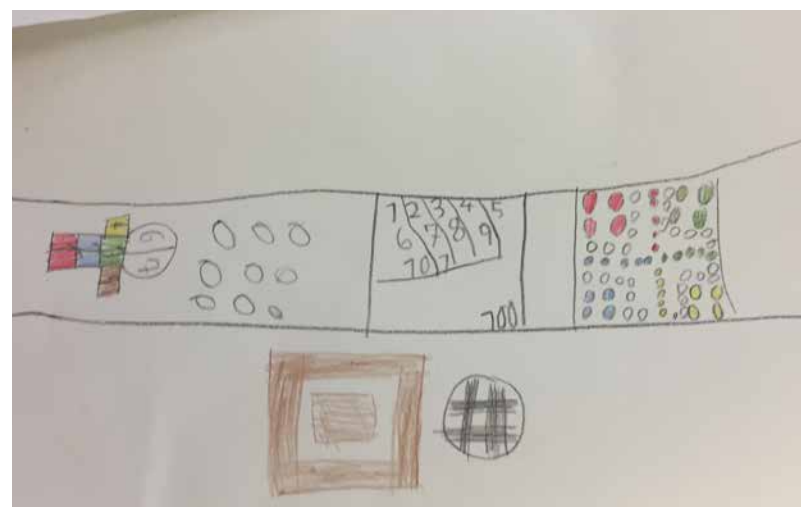
- 3.C Hana Srdínková: 19 žáků, 20 žáků

PROGRAM 1. WORKSHOPU

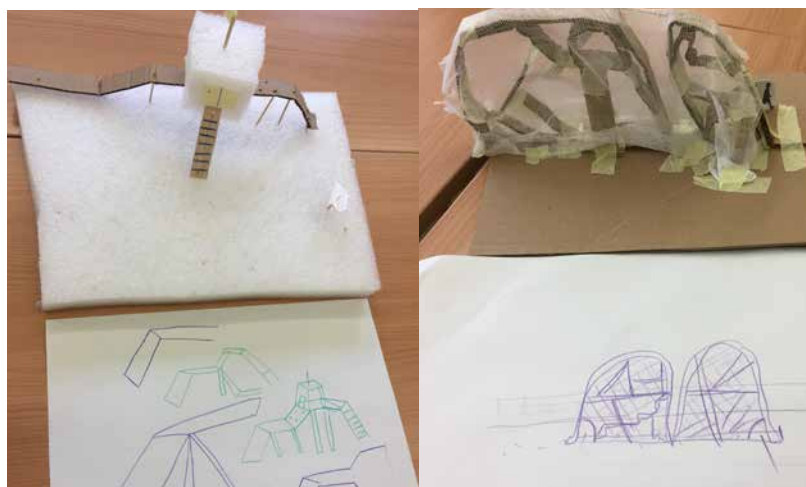
- úvod
- analýza jednotlivých prostorů (rozhovor, práce s mapou, swot)
- prezentace a inspirace
- navrhování na papíře
- tvorba modelu vybraného prostoru
- prezentace návrhu ostatním skupinám

PROGRAM 2. WORKSHOPU

- návrh barevné dekorace chodníku
- navrhování konkrétního prvku do vybraného prostoru
- tvorba modelu pobytového/herního prvku
- prezentace návrhu ostatním skupinám

Obr. P26-P31 Příklad výtvarných návrhů dekorace chodníků, které mohou posloužit jako podklad a inspirace pro přizvaného umělce, ale také k vytipování tématického založení zahrady (zvířata, vesmír apod.).

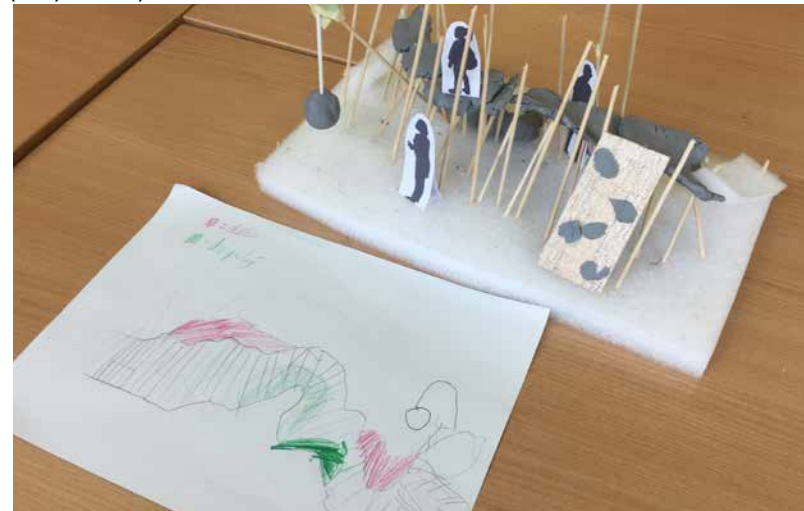
Obr. P32 Před samotnou tvorbou modelu si žáci vždy svou představu nakreslili.

Obr. P33 V návrzích venkovní učebny děti vyjádřily potřebu větší barevnosti a myslely i na síť na zavěšení obrázků.

Obr. P34 V návrzích se opět opakovalo téma skryší, terénních modelací a pobytu ve výškách.

Obr. P35 Zdařilá kombinace prolézačky s vestavěným posezením

Obr. P36 Lehce vyvýšené pódium je pro děti hned o něco atraktivnější.

Obr. P37 Promyšlená venkovní učebna, která má potenciál stát se i oblíbeným herním prvkem

PLÁNOVACÍ WORKSHOP PRO 2. STUPEŇ

Workshop měl formát 2 projektových dní, žáci pracovali ve třech skupinách po max. 10 žácích pod vedením zkušených lektorů MPD.

ÚČASTNÍCI

- 7. ročník Jana Knappová - 24 dětí

PROGRAM 1. WORKSHOPU

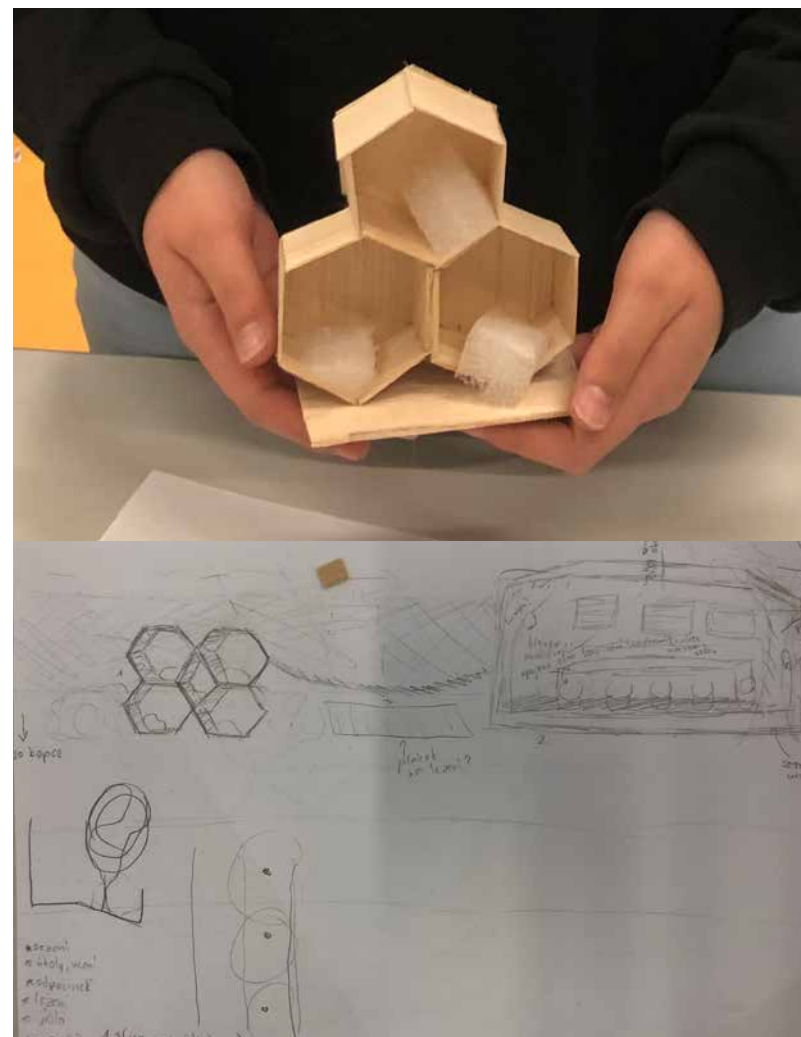
- úvod
- analýza pozemků školy (využití a potřeb, ověřování výstupu z dotazníku)
- prezentace a inspirace
- tvorba návrhu nové zahrady FZŠ
- prezentace návrhu ostatním skupinám

PROGRAM 2. WORKSHOPU

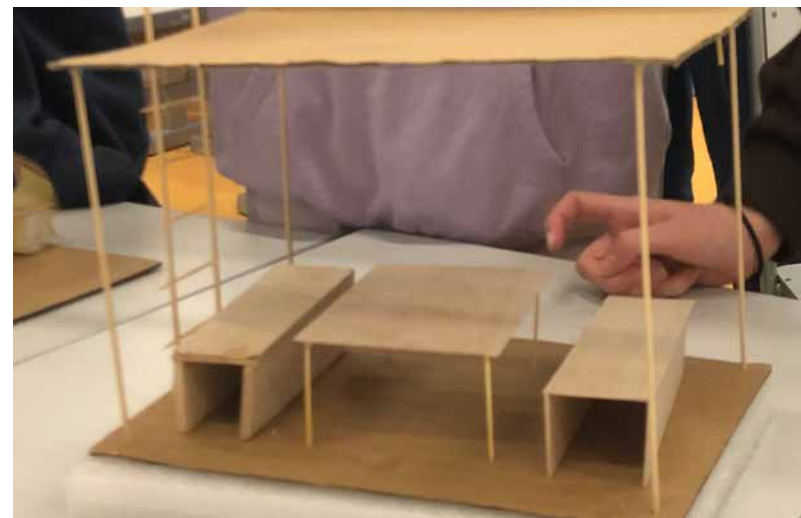
- prezentace a inspirace
- navrhování konkrétního prvku do vybrané lokace
- tvorba modelu pobytového/herního prvku
- prezentace návrhu ostatním skupinám

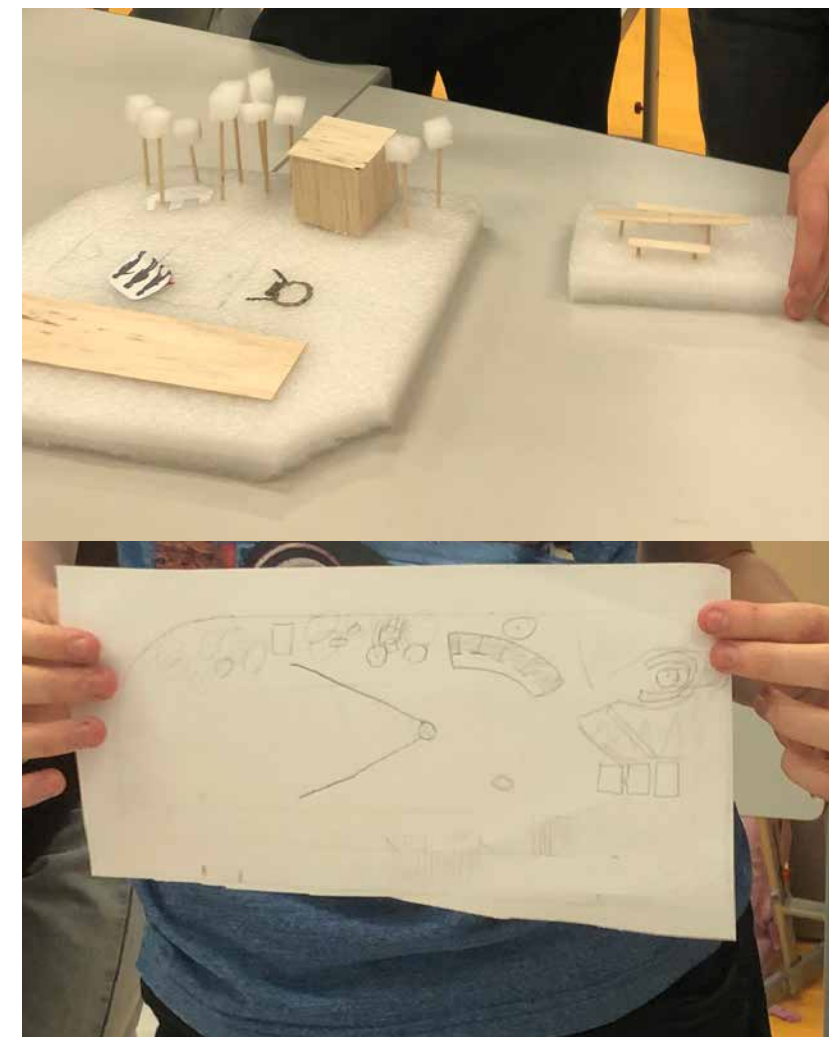
Obr. P38 V prvním workshopu se žáci soustředili na celý pozemek a získané informace pomohly doplnit předchozí výstupy z dotazníku.

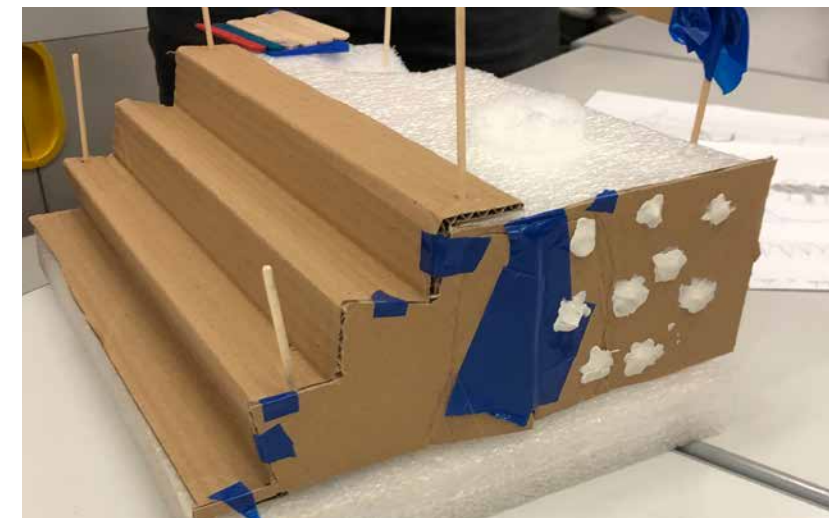
Obr. P39 Žáci se v kresbě věnovali většímu prostoru, model pak vytvořili pro jeden vybraný prvek na míru svým potřebám.

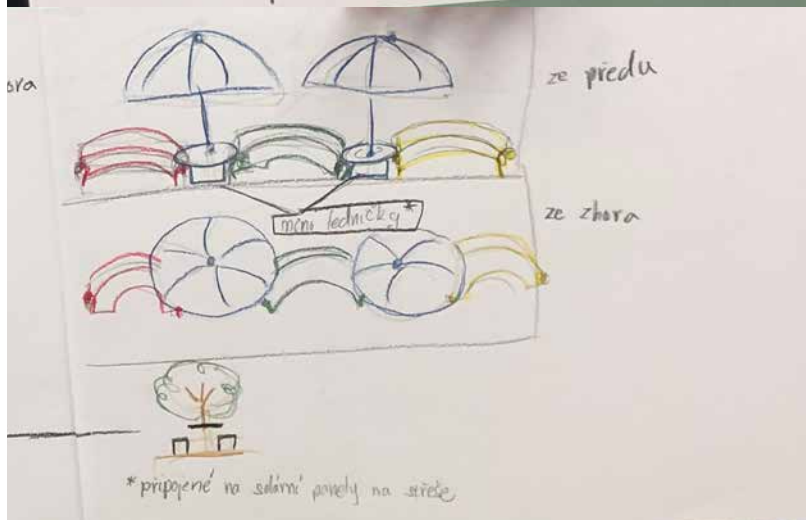
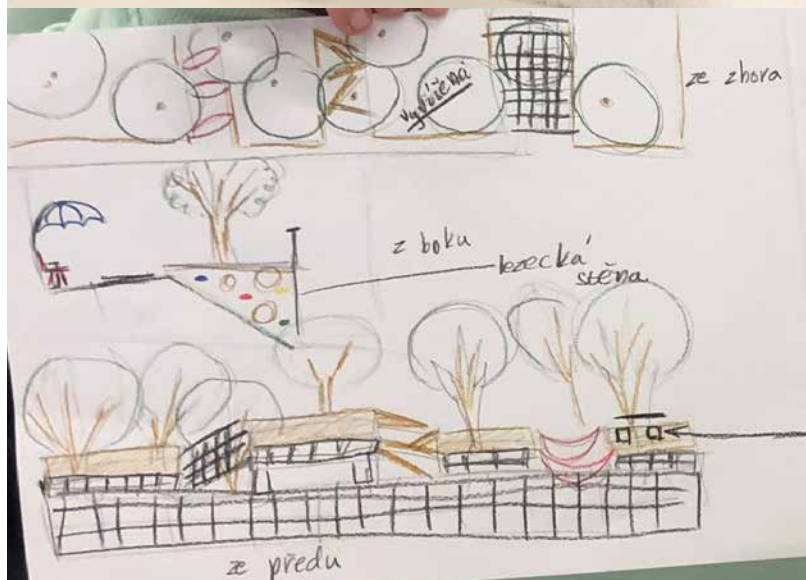
Obr. P40 Klasicky navržený přístřešek s posezením má netradičně navrženou pobytovou střechu.

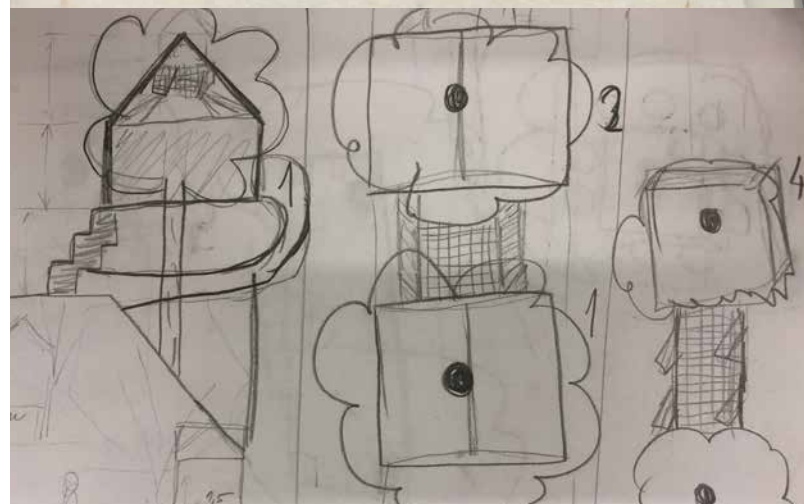
Obr. P41 Prostor za tělocvičnou se zachování prostoru pro hod koulí

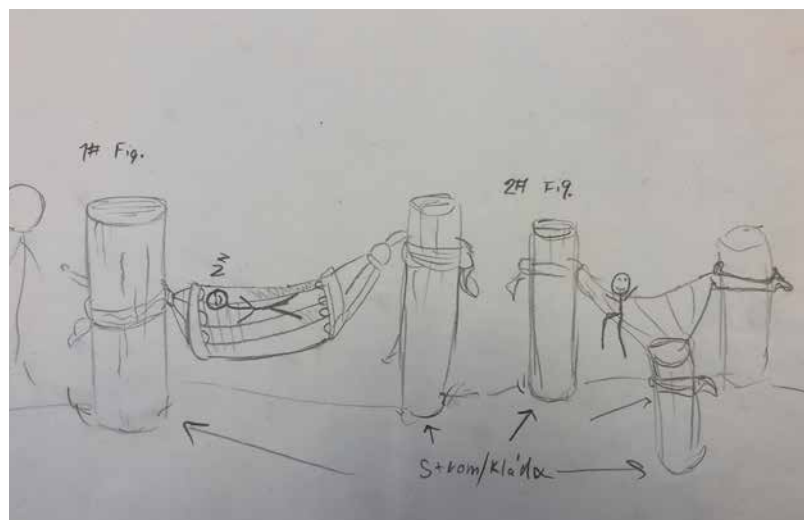
Obr. P42 Využití terénního zlomu pro tribunu v kombinaci s boulderovou stěnou (u oválu)

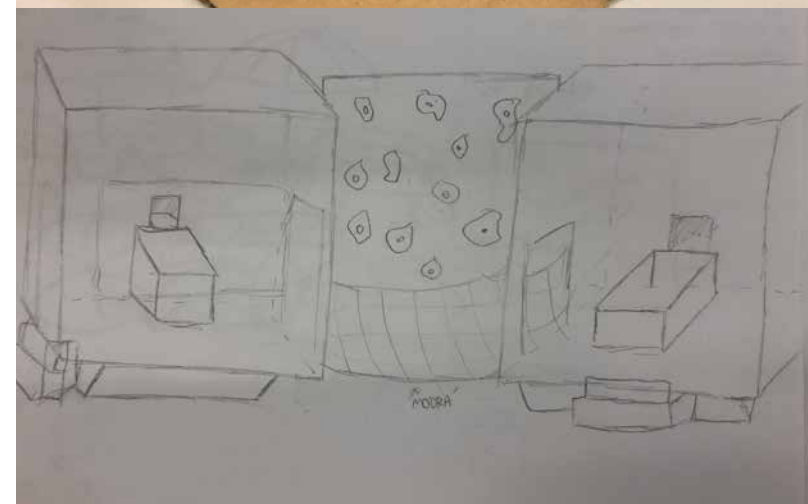
Obr. P43 Další využití terénního zlomu k vybudování pobytového prvku (prostor pod třešněmi)

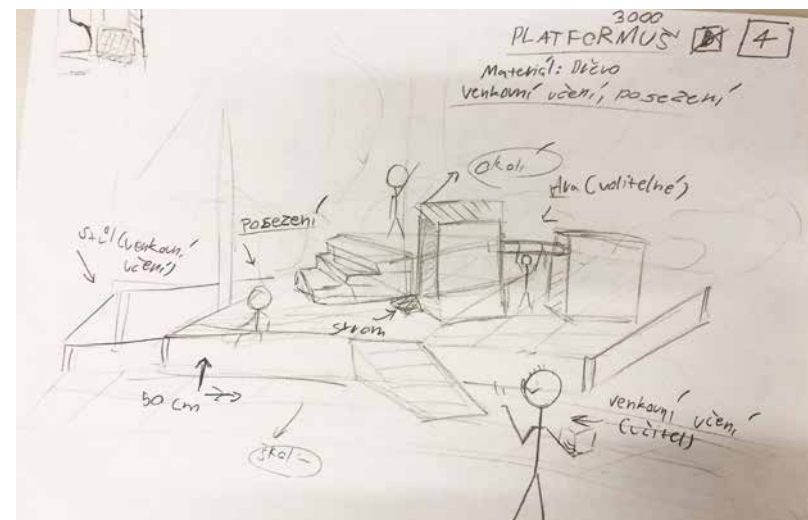
Obr. P44 Alternativní ztvárnění prostoru pod třešněmi - inspirace může najít uplatnění pro návrh herního prvku pro hřiště na družinu

Obr. P45 Jednoduchý mezi dětmi oblíbený prvek ke hře i k odpočinku

Obr. P46 Další kombinace domečků s herní nabídkou - inspirace může najít uplatnění pro návrh herního prvku pro hřiště na družinu

Obr. P47 Propracovaný návrh dřevěné platformy pro venkovní učebnu

3. PŘÍLOHA 2 - DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

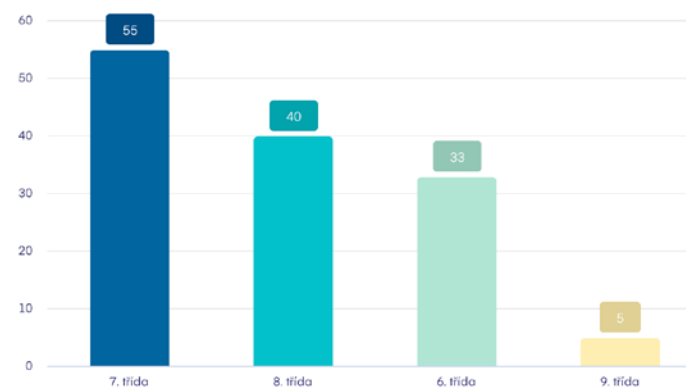
K doplnění potřebných podkladů byla realizována participace s uživateli školních pozemků skrze dotazníkové šetření, speciálně navržené pro různé věkové kategorie (dětí mladšího, dětí staršího školního věku, učitele). Šetření se zaměřilo na sběr dat o míře současného využití území, na vnímání a hodnocení současného stavu a na jejich přání a potřeby s ohledem na budoucí úpravy. Následně proběhla analýza získaných dat a analýza potřeb.

- Dotazník proběhl v červnu 2021 online formou a byl distribuován za pomoci FZŠ.
- 50 zaměstnanců školy, z toho 41 pedagogů (1. stupeň 25, 2. stupeň 16) a 8 vychovatelů/ek ve družině
- 253 dětí z 1. stupně
- 134 dětí z 2. stupně

2. Do které třídy chodíš?

2. Do které třídy chodíš?

DOTAZNÍK PRO ŽÁKY 1.-5. TŘÍD

Ahoj,

jsme architektky a krajinářské architektky ze spolku Město přátelské k dětem a dostali jsme za úkol nově navrhnout zahradu tvé školy. Protože školní zahrada má sloužit především žákům, prosíme tě o vyplnění krátkého dotazníku. Tvé odpovědi nám pomohou upřesnit, jak by měla zahrada vypadat a k jakým aktivitám by měla sloužit.

1 Jsi holka nebo kluk?

Nápověda k otázce: Vyber jednu odpověď.

☐ holka ☐ kluk

2 Do které třídy chodíš?

Nápověda k otázce: Vyber jednu odpověď.

☐ 1. třída ☐ 2. třída ☐ 3. třída ☐ 4. třída ☐ 5. třída

Pozorně si prohlédni obrázek. Zahrada školy se dělí na dvě části:

VLEVO je zahrada kolem BUDOVY ŠKOLY

VPRAVO je zahrada kolem TĚLOCVIČNY

3 Nejdřív se Tě budeme ptát na ZAHRADU KOLEM BUDOVY ŠKOLY. Vyber všechny možnosti, jak ji využíváš.

Nápověda k otázce: Můžeš vybrat více odpovědí.

☐ Přicházím tudy do školy. ☐ Nechávám si kolo/koloběžku/skate u stojanů. ☐ Jsem tady s družinou. ☐ Občas se tady učíme.
☐ Zajdu sem, když mám volno. ☐ Na zahradě nikdy nejsem.
☐ Jiné: Napiš ...

4 Co se Ti na zahradě kolem budovy školy líbí?

5 Co se Ti tam nelíbí?

6 Chybí Ti tam něco?

7 Teď se budeme ptát na ZAHRADU KOLEM TĚLOCVIČNY. Vyber všechny možnosti, jak ji využíváš.

Nápověda k otázce: Můžeš vybrat více odpovědí.

☐ Mám tu tělocvik. ☐ Občas se tu učíme (jiné předměty než tělocvik). ☐ Jsem tady s družinou. ☐ Mám tady kroužek.
☐ Zajdu sem ve volném čase (přes plot). ☐ Na zahradu kolem tělocvičny nikdy nechodím.
☐ Jiné: Napiš ...

8 Co se Ti na zahradě kolem tělocvičny líbí?

9 Co se Ti tam nelíbí?

10 Co Ti tam chybí?

11 Teď si představ CELOU ZAHRADU, tedy část kolem budovy školy i část kolem tělocvičny. Jak bys tam chtěl/a trávit čas? Co bys tam chtěl/a dělat?

Nápověda k otázce: Vyber maximálně tři možnosti.

☐ Kreslit si nebo psát.
☐ Jezdit na koloběžce nebo skatu.
☐ Povídat si s kamarády.
☐ Sedět na lavičkách.
☐ Odpočívat v síti nebo hamace.
☐ Hrát fotbal a jiné míčové hry.
☐ Hrát si s vodou.
☐ Hrát si na písku.
☐ Být na trávě ve stínu pod stromy.
☐ Šplhat, houpat se a klouzat.
☐ Zahradničit.
☐ Skákat a balancovat.
☐ Jiná možnost: Napiš ...

12 Jaké z následujících prvků by se ti na školní zahradě nejvíc líbily?

Nápověda k otázce: Vyber maximálně tři možnosti.

☐ Posezení ☐ Volné materiály ke stavění ☐ Záhonky ☐ Pískoviště ☐ Síť a hamaky ☐ Stůl ☐ Travnatý plácek ☐ Zpevněná plocha pro skaty a koloběžky ☐ Opičí dráha ☐ Balanční prvky ☐ Mlýdlo

13 Chtěl/a bys ještě něco dodat?

DOTAZNÍK PRO ŽÁKY 6.-9. TŘÍD

Ahoj,

jsme architektky a krajinářské architektky ze spolku Město přátelské k dětem a dostali jsme za úkol nově navrhnout zahradu tvé školy. Protože školní zahrada má sloužit především žákům, prosíme tě o vyplnění krátkého dotazníku. Tvé odpovědi nám pomohou upřesnit, jak by měla zahrada vypadat a k jakým aktivitám by měla sloužit.

1 Jsi holka nebo kluk?

Nápověda k otázce: Vyber jednu odpověď.

- ☐ holka ☐ kluk

2 Do které třídy chodíš?

Nápověda k otázce: Vyber jednu odpověď.

- ☐ 6. třída ☐ 7. třída ☐ 8. třída ☐ 9. třída

Pozorně si prohlédni obrázek. Zahrada školy se dělí na dvě části:

VLEVO je zahrada kolem BUDOVY ŠKOLY

VPRAVO je zahrada kolem TĚLOCVIČNY

3 Nejdřív se Tě budeme ptát na ZAHRADU KOLEM BUDOVY ŠKOLY. Vyber všechny možnosti, jak ji využíváš.

Nápověda k otázce: Můžeš vybrat více odpovědí.

- ☐ Přicházím tudy do školy. ☐ Nechávám si kolo/koloběžku/skate u stojanů. ☐ Občas se tady učíme. ☐ Zajdu sem, když mám volno.
☐ Na zahradě nikdy nejsem.
☐ Jiné: Napiš ...

4 Co se Ti na zahradě kolem budovy školy líbí?

5 Co se Ti tam nelíbí?

6 Chybí Ti tam něco?

7 Teď se budeme ptát na ZAHRADU KOLEM TĚLOCVIČNY. Vyber všechny možnosti, jak ji využíváš.

Nápověda k otázce: Můžeš vybrat více odpovědí.

- ☐ Mám tu tělocvik. ☐ Občas se tu učíme (jiné předměty než tělocvik). ☐ Mám tady kroužek. ☐ Zajdu sem ve volném čase (přes plot).
☐ Na zahradu kolem tělocvičny nikdy nechodím.
☐ Jiné: Napiš ...

8 Co se Ti na zahradě kolem tělocvičny líbí?

9 Co se Ti tam nelíbí?

10 Co Ti tam chybí?

11 Teď si představ CELOU ZAHRADU, tedy část kolem budovy školy i část kolem tělocvičny. Jak bys tam chtěl/a trávit čas? Co bys tam chtěl/a dělat?

Nápověda k otázce: Vyber maximálně tři možnosti.

- ☐ Kreslit si nebo psát.
☐ Jezdit na koloběžce nebo skatu.
☐ Povídat si s kamarády.
☐ Sedět na lavičkách.
☐ Odpočívat v síti nebo hamace.
☐ Hrát fotbal a jiné míčové hry.
☐ Hrát si s vodou.
☐ Hrát si na písku.
☐ Být na trávě ve stínu pod stromy.
☐ Šplhat, houpat se a klouzat.
☐ Zahradničit.
☐ Skákat a balancovat.
☐ Jiná možnost: Napiš ...

12 Jaké z následujících prvků by se ti na školní zahradě nejvíc líbily?

Nápověda k otázce: Vyber maximálně tři možnosti.

- ☐ Posezení ☐ Volné materiály ke stavění ☐ Záhonky ☐ Pískoviště ☐ Sítě a hamaky ☐ Stůl ☐ Travnatý plácek ☐ Zpevněná plocha pro skaty a koloběžky ☐ Opičí dráha ☐ Balanční prvky ☐ Míždlo

13 Chtěl/a bys ještě něco dodat?

DOTAZNÍK PRO PERSONÁL ŠKOLY

Vážení učitelé/ky, vychovatelé/ky,

spolek Město přátelské k dětem byl osloven k vypracování koncepční studie revitalizace pozemků FZŠ O. Chlupa. Protože školní zahrada má především odrážet potřeby jejích uživatelů, dovoluujeme se na Vás obrátit se žádostí o vyplnění krátkého dotazníku. Vaše odpovědi nám budou cenným podkladem upřesnění požadavků na novou náplň a ztvárnění zahrady.

1 Jste:

- ☐ pedagog, asistent pedagoga - 1. stupeň
- ☐ pedagog, asistent pedagoga - 2. stupeň
- ☐ vychovatel/ka ve družině
- ☐ jiné: Napište ...

2 Používáte zahradu k výuce nebo volnočasovým aktivitám?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď.*

- ☐ Ano, pravidelně.
- ☐ Ano, ale jen občas nebo výjimečně.
- ☐ Zahradu k výuce nebo volnočasovým aktivitám nikdy nevyužívám.

3 K jakým aktivitám a výuce kterých předmětů školní zahradu využíváte?

Pro následující otázky jsme zahradu rozdělili na dvě části, viz obrázek níže:

VLEVO je zahrada kolem BUDOVY ŠKOLY

VPRAVO je zahrada kolem TĚLOCVIČNY

4 Jak často využíváte ZAHRADU U BUDOVY ŠKOLY k výuce nebo jiným aktivitám?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď v každém řádku.*

	každý školní den	několikrát týdně	několikrát měsíčně	občas	výjimečně nebo nikdy
Za pěkného počasí	☐	☐	☐	☐	☐
V zimním období	☐	☐	☐	☐	☐

5 Co oceňujete na současném řešení zahrady kolem budovy školy?

6 Co naopak vnímáte negativně, co byste tam rád/a změnil/a?

7 Jak často využíváte ZAHRADU KOLEM TĚLOCVIČNY k výuce nebo jiným aktivitám?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď v každém řádku.*

	každý školní den	několikrát týdně	několikrát měsíčně	občas	výjimečně nebo nikdy
Za pěkného počasí	☐	☐	☐	☐	☐
V zimním období	☐	☐	☐	☐	☐

8 Co oceňujete na současném řešení zahrady kolem tělocvičny?

9 Co naopak vnímáte negativně, co byste tam rád/a změnil/a?

10 Pokuste se stručně zdůvodnit, proč zahradu k výuce/volnočasovým aktivitám nevyužíváte a popsat, co by se muselo změnit, abyste zahradu začal/a využívat?

11 Součástí záměru revitalizace zahrady je vytvoření variabilních zákoutí vhodných pro výuku venku. Jaké další prvky pro výuku venku by měla zahrada kromě zastínění a posezení nabízet?

12 Jaké prvky pro hru dětí byste pro zahradu doporučil/a?

13 Co by na zahradě nemělo chybět, aby byl pobyt příjemný Vám osobně?

14 Chtěl/a byste ještě něco dodat?